



# LUND UNIVERSITY

## Gör det någon skillnad? En genomslagsutvärdering av bibliotekens pedagogiska verksamheter vid Lunds universitet. Första steget: En nulägesbeskrivning av bibliotekens undervisning vid tre fakulteter

Akramy, Sara; Holm, Bitte; Landgren, Lena; Wiberg, Anna

2011

[Link to publication](#)

*Citation for published version (APA):*

Akramy, S., Holm, B., Landgren, L., & Wiberg, A. (2011). *Gör det någon skillnad? En genomslagsutvärdering av bibliotekens pedagogiska verksamheter vid Lunds universitet. Första steget: En nulägesbeskrivning av bibliotekens undervisning vid tre fakulteter*. Lund University.

*Total number of authors:*

4

### General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

### Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117  
221 00 Lund  
+46 46-222 00 00

**Gör det någon skillnad?  
En genomslagsutvärdering av bibliotekens pedagogiska  
verksamheter vid Lunds universitet**

**Första steget: En nulägesbeskrivning av bibliotekens  
undervisning vid tre fakulteter**

Sara Akramy, Medicinska fakultetens bibliotek

Bitte Holm, Ekonomihögskolans bibliotek

Lena Landgren, Biblioteksdirektionen

Anna Wiberg, Juridiska fakultetens bibliotek

# Innehåll

## Introduktion

### Projektbeskrivning

- Bakgrund
- Modell
- Metoder
- Projekterfarenheter
  - Organisationen
  - “Marklessmodellen”
  - Metoderna

### Resultat per fakultet

- Ekonomihögskolan
  - Ekonomihögskolans bibliotek
  - Ekonomie kandidatprogrammet
  - Bibliotekets undervisning
- Redovisning av fokusgruppsintervjuerna
- Sammanfattning

- Juridiska fakulteten
  - Juridiska fakultetens bibliotek
  - Juristprogrammet
  - Bibliotekets undervisning
- Redovisning av fokusgruppsintervjuerna
- Sammanfattning

- Medicinska fakulteten
  - Bibliotek & IKT
  - Sjuksköterskeutbildningen
  - Bibliotekets undervisning
- Redovisning av fokusgruppsintervjuerna
- Sammanfattning

## Diskussion

## Slutord

## Litteratur

## Bilagor

## Introduktion

Följande rapport behandlar projektet ”Gör det någon skillnad? En genomslagsutvärdering av bibliotekens pedagogiska verksamheter vid Lunds universitet”.<sup>1</sup> Projektet, som pågått under perioden februari - augusti 2011, har syftat till att ge underlag till en nulägesbeskrivning av pedagogiska verksamheter vid några av biblioteken vid Lunds universitet och verksamheternas genomslag hos studenterna. Den pedagogiska verksamhet som projektet fokuserar på är den undervisning som biblioteken genomför. Genom att erhålla en nulägesbeskrivning kan det vid en upprepning av studien inom de närmaste åren framkomma hur utvecklingen av bibliotekens pedagogiska verksamheter påverkar studenterna och huruvida de gör en skillnad.

Studien har bestått av en kvalitativ och en kvantitativ del. Genom fokusgruppsintervjuer med studenter, lärare och bibliotekarier vid tre fakulteter vid Lunds universitet har underlag erhållits. Materialet har analyserats i förhållande till en genomslagsmodell baserad på en arbetsprocess utvecklad av Sharon Markless och David Streatfield (Markless & Streatfield 2006) och i relation till det uppsatta målet i genomslagsmodellen, nämligen *studenter kan självständigt finna källor som är relevanta för deras självständiga arbeten*. Till detta material har fogats statistiskt underlag.

Projektet ska uppfattas som en pilotstudie. Därför ger vi en redogörelse för vårt tillvägagångssätt men också för de utmaningar vi har mött under projektets gång. Vi hoppas att rapporten kan tjäna som både inspiration och stöd för de bibliotek som i likhet med oss vill utvärdera undervisningsverksamheten.

Efter en kort bakgrund presenteras projektet, den modell som använts, metoder och genomförande. Vi ger också en kort reflektion över våra gjorda erfarenheter rörande projektorganisationen, modell och metoder. Därefter följer bakgrundsbeskrivningar av varje fakultet med statistisk data samt redovisningar av delar av det material som framkommit under fokusgruppsintervjuerna. En mer övergripande diskussion kring en del centrala områden som har aktualiserats vid intervjuerna ges också. Rapporten avslutas med ett slutord.

---

<sup>1</sup> Projektgruppen har utgjorts av Sara Akramy (Medicinska fakultetens bibliotek), Bitte Holm(Ekonomihögskolans bibliotek), Lena Landgren (Biblioteksdirektionen) och Anna Wiberg (Juridiska fakultetens bibliotek). Anna Brummer (tidigare anställd vid Lunds universitet, sedan 1/4 2011 LärandeResursCentrum, Högskolan Kristianstad) deltog i inledningen av projektet och har därefter fungerat som diskussionspartner.

# Projektbeskrivning

## Bakgrund

I februari 2010 arrangerade Lunds universitets bibliotek (LUB) en workshop med Sharon Markless, lektor i högskolepedagogik vid King's College, London och med stor erfarenhet av utvärderingsarbete av biblioteksverksamheter. Workshopen var ett led i en serie aktiviteter kring implementeringen av biblioteksverksamhetens strategiska plan 2009-2012 (Strategisk plan 2009-2012). Just denna workshop hade fokus på avsnittet om strategierna relaterade till stöd till utbildning och lärande.

Utifrån Markless erfarenheter av biblioteksutvärderingar och med avstamp i undervisningen vid LUB-biblioteken diskuterades hur man mäter om biblioteken gör någon skillnad för studenters informationskompetens, d.v.s. deras förmåga att söka, värdera och hantera information. Skillnader kan röra såväl förändringar i beteende, förbättrad kompetens och fördjupad kunskap som förändrade attityder och värderingar. Markless presenterade närmare den arbetsprocess i form av en modell för biblioteksutvärdering hon har utvecklat tillsammans med David Streatfield (Markless & Streatfield 2006). Det diskuterades hur modellen skulle kunna användas för att utvärdera bibliotekens pedagogiska arbete vid Lunds universitet.

Erfarenheterna från workshopen gav mersmak. Under hösten arbetade en grupp fram en för LUB:s förhållanden anpassad modell i syfte att fungera som utgångspunkt för ett utvärderingsprojekt.<sup>2</sup> Det beslutades att projektet skulle genomföras under 2011 och såväl centrala som fakultetsmedel tilldelades för att täcka fyra personers medverkan under sammanlagt fem månader.

Tre fakultetsbibliotek har deltagit i projektet: Ekonomihögskolans bibliotek, Juridiska fakultetens bibliotek och Medicinska fakultetens bibliotek. Det upprättades en projektplats på LUB-bibliotekens intranät, där minnesanteckningar och relevanta dokument löpande har publicerats.

## Modell

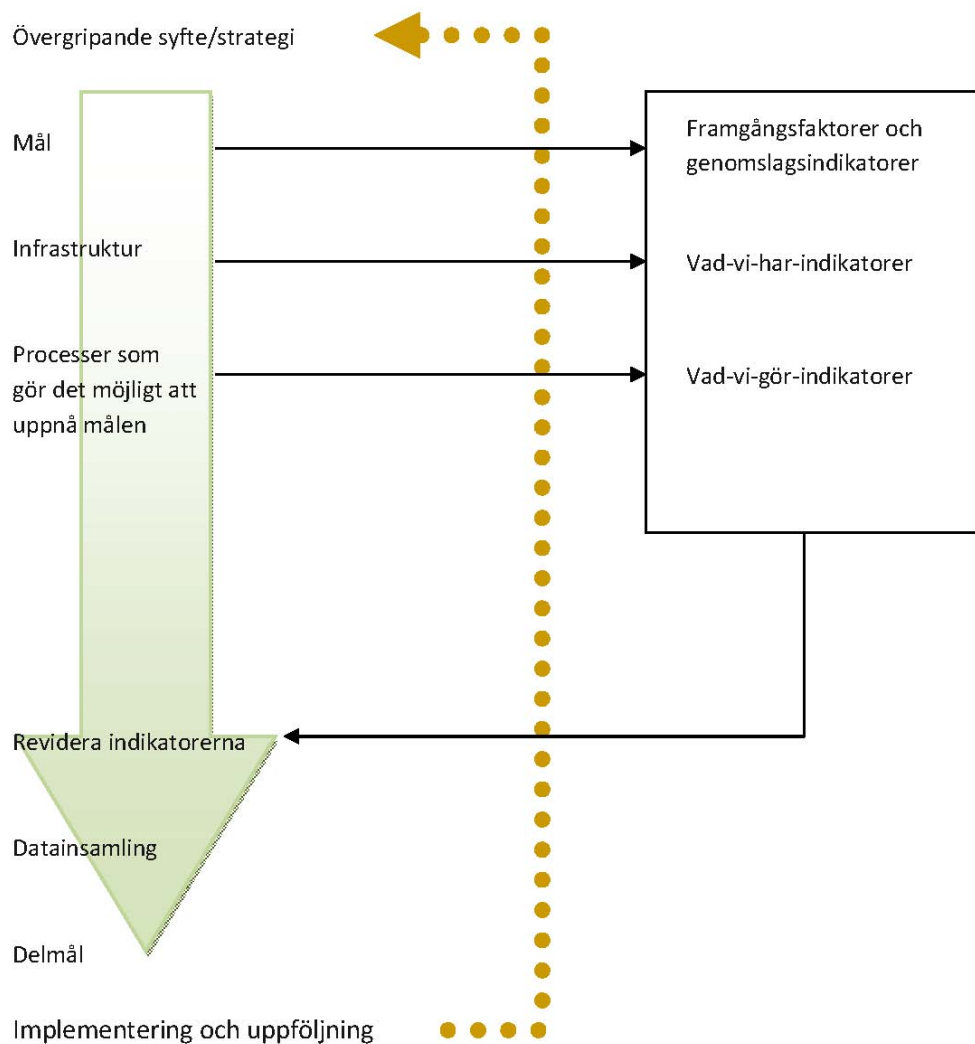
Projektet har utgått från den utvärderingsmodell som Sharon Markless och David Streatfield har utvecklat och presenterar i boken *Evaluating the impact of your library* (Markless & Streatfield 2006, 49-54). Modellen representerar ett cykliskt förlopp och innefattar följande steg (se figur 1):

1. Välj område att utvärdera (mål) utifrån en övergripande strategi för verksamheten.

---

<sup>2</sup> I arbetet med att anpassa Markless' & Streatfields modell enligt projektets behov deltog, utöver projektdeltagarna, även Gertrud Berger (HT-biblioteken), Fredrik Eriksson (HT-biblioteken) och Åsa Forsberg (Biblioteksdirektionen).

2. Formulera framgångsfaktorer, d.v.s. företeelser som visar att en förändring har skett utifrån att studien görs om.
3. Formulera genomslagsindikatorer, d.v.s. företeelser som har valts ut för att kunna mäta ett eventuellt genomslag.
4. Formulera vad-vi-har- och vad-vi-gör-indikatorer, d.v.s. företeelser som rör infrastruktur och processer i verksamheten.
5. Samla och utvärdera information, som säger något om genomslaget.
6. Formulera delmål, d.v.s. insatser (i förhållande till utvärderingsmålet) utifrån insamlad information.
7. Implementera och följ upp.



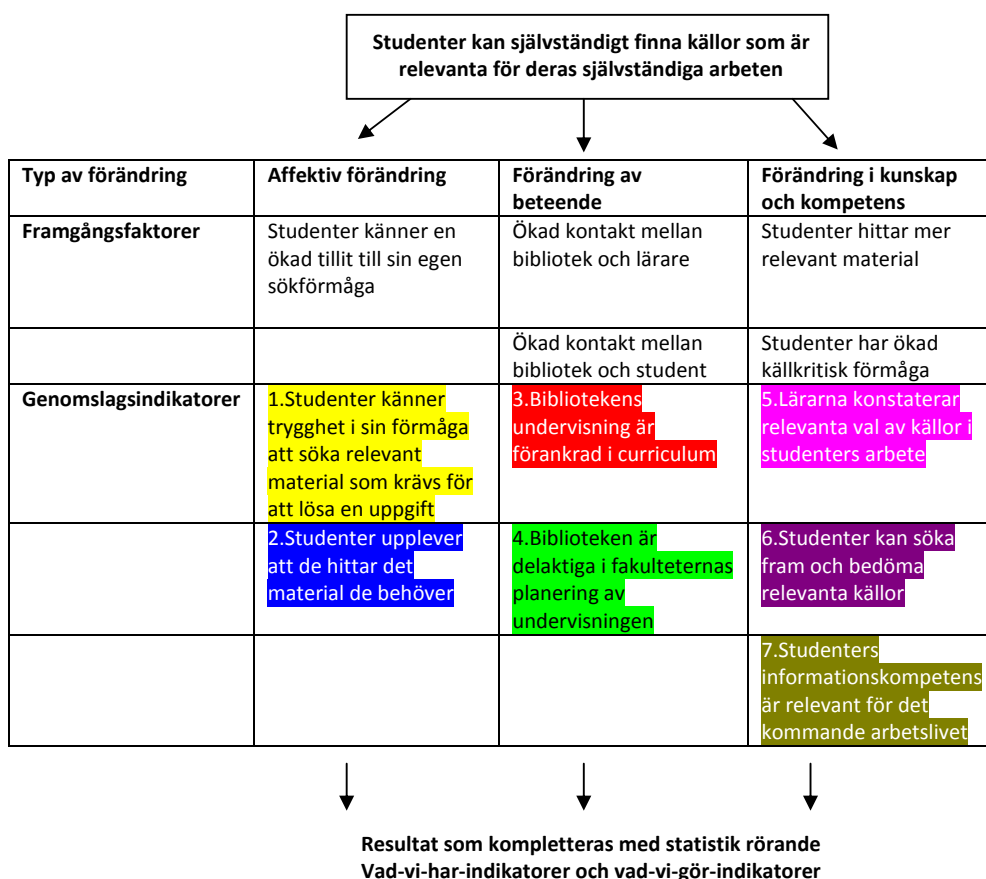
Figur 1. Modell (efter Markless & Streatfield 2006, 50).

Kortfattat skulle arbetet med modellen kunna beskrivas som följer: med utgångspunkt från det man vill utvärdera, formulerat i form av ett mål, samlas information (såväl kvalitativ som kvantitativ) som kan beskriva företeelser (formulerade i form av indikatorer) som kan förväntas ha ett genomslag för målet. Utifrån insamlad information ställs delmål upp i form av insatser. En utvärdering av aktiviteterna/insatserna visar huruvida framgångsfaktorerna har uppnåtts.

I den aktuella studien har vi arbetat med de fem första stegen i modellen. Utifrån målet *studenter kan självständigt finna källor som är relevanta för deras självständiga arbeten* innefattar projektet, utöver data för infrastruktur och processer, i dess nuvarande fas fem framgångsfaktorer och sammanlagt sju genomslagsindikatorer (se figur 2).

Genomslagsindikatorerna gavs olika färger för att underlätta det kommande analysarbetet (se nedan). I figur 2 framgår även vilken typ av förändring - i det här fallet hos studenter - som en utvärdering kan hjälpa till att belysa.

Valet av mål föll sig ganska naturligt. Eftersom projektet redan från början hade karaktär av pilot var det angeläget att målet skulle vara ”enkelt” och utmärkande för den undervisningsverksamhet som står i fokus. Det bör påpekas att i begreppet *finna källor* i målet ingår även moment som rör val av källor och källkritik.



Figur 2. Framgångsfaktorer och genomslagsindikatorer så som de är formulerade för det aktuella projektet.

Vad gäller de olika genomslagsindikatorerna kan följande nämnas (se även nedan under avsnittet *Projekterfarenheter*): I fråga om skillnaderna mellan indikatorerna 1, 2 och 6, som vid en första anblick kan te sig ganska lika, handlar indikator 1 om hur studenter har tillit till sin kompetens inför att kunna söka fram den information de behöver, 2 om hur studenter känner att de lyckas med att hitta den information de behöver och 6 om hur studenternas informationskompetens uppfattas av dem själva, av lärare och av bibliotekarier. Även indikatorerna 5 och 6 kan verka lika, men 5 handlar om hur lärarna ser på kvaliteten och urvalet av de källor som studenten tagit med i sitt arbete medan indikator 6 rör vilken informationskompetens som studenterna faktiskt besitter. Indikator 7 lades till efter fokusgruppsintervjuerna, eftersom vi insåg att en del viktig information kommit fram i anslutning just till detta område (se nedan).

Det bör påpekas att de framgångsfaktorer som är formulerade i vår modell (figur 2) inte har beaktats i denna studie. De blir aktuella i en senare del av utvärderingen.

Utöver genomslagsindikatorer ingår alltså indikatorer rörande infrastruktur och processer i Markless modell. Vad gäller vad-vi-har-indikatorer, d.v.s. företeelser som rör infrastruktur i verksamheten, har vi samlat in material kring följande områden:

<b>Fakultet</b>	<b>Bibliotek</b>	<b>Bibliotekarier</b>	<b>Undersökt utbildning</b>
Antal anställda	Öppettider	Antal totalt	Pedagogisk metod
Antal studenter	Bemanning av referensdisk	Antal undervisande	Biblioteksundervisning i kurschemat
Antal program, kurser	Antal läsplatser	Pedagogisk kompetens hos undervisande	
Organisationsstruktur	Antal grupparbetsplatser		
Informationskanaler	Antal relevanta manualer		

Figur 3. Vad-vi-har-indikatorer.

De områden som gett underlag till projektets vad-vi-gör-indikatorer, d.v.s. företeelser som rör relevanta processer i verksamheten, är följande:

- Arbete med informationskompetens som strategiskt mål i handlingsplaner.
- Arbete med lärandemål för biblioteksundervisning.
- Arbete med examination för uppsatta lärandemål.
- Genomförande av undervisning.



## Metoder

För den kvantitativa delen av studien har, som ovan nämnts, bl.a. uppgifter till SCB:s forskningsbiblioteksstatistik använts. Syftet har varit att få en bild av den informationsinfrastruktur vad gäller t.ex. antal studieplatser som står till studenternas förfogande (vad-vi-har-indikatorer) samt kvantifiera de insatser biblioteken gör, t.ex. antal undervisningstimmar för den aktuella studentgruppen (vad-vi-gör-indikatorer) (se figur 1).

För att samla in underlag till genomslagsindikatorerna valdes fokusgruppsintervjuer. Inom biblioteksverksamheter har fokusgrupper blivit en allt vanligare metod för att fånga brukarnas synpunkter om och idéer kring verksamheten och dess utveckling (Obert & Forsell 1999; Lundgren 2006). Vid projektstarten fick vi möjlighet att ta del av erfarenheter från projekt med fokusgrupper vid Malmö Högskolas Bibliotek och IT (Schmitz & Sedvall 2011), vilket gav värdefull insikt i metoden.<sup>3</sup>

I Viveka Wibecks bok *Fokusgrupper. Om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod* (2010), som legat till grund för arbetet med metoden i detta projekt, definieras fokusgrupp som följer:

Fokusgrupper är en forskningsteknik där data samlas in genom gruppinteraktion runt ett ämne som bestämts av forskaren (Morgan 1996, i Wibeck 2010, 25).

En fokusgrupp innebär att ett antal deltagare, rekryterade på ett eller annat sätt, samtalar under en begränsad tid över ett på förhand bestämt ämnesområde. Syftet är att samla data för att få underlag till olika slags analyser av kunskap, attityder och föreställningar om ämnesområdet i fråga.

Som intervjuobjekt för fokusgrupperna i vårt projekt valdes representanter från tre kategorier: studenter, lärare och bibliotekarier. Informanterna var alla på något sätt engagerade i de kurser på respektive fakultet som studien har omfattat. Vad gäller val av kurser att ingå i undersökningen valde vi sista terminen på respektive program - för Ekonomihögskolan Ekonomie kandidatprogrammet, för Juridiska fakulteten Juristprogrammet och för Medicinska fakulteten Sjuksköterskeprogrammet - vilket för alla innehåller ett större självständigt arbete, examensarbetet.

Vi satte samman grupperna och utförde intervjuerna kategorivis. Eftersom syftet med projektet var att samla information om hur relevanta grupper såg på studenters kompetens att självständigt söka information var homogena grupper ett självklart val (Wibeck 2010, 63-64).

Deltagarna i de olika grupperna rekryterades på olika sätt: via mailförfrågning och ibland därpå telefonkontakt, genom personlig information vid introduktionsmöte för uppsatskurs

---

<sup>3</sup> Vi vill rikta ett varmt tack till Eva Schmitz, Bibliotek och IT, Malmö Högskola, för givande diskussioner.

eller via direkt påstötning. En gemensam informationstext (med något olika beskrivning av projektet till de olika kategorierna) användes vid rekryteringarna. Studenter som deltog i intervjuerna var registrerade på den aktuella kursen. För att fylla på gruppen fick vi i något fall gå utanför kursen, men dessa studenter var fortfarande på samma nivå, d.v.s. de skrev examensarbeten. Beträffande lärare kontaktades lärare och/eller handledare och/eller examinator för respektive kurs. Vad gäller bibliotekarier tillfrågades alla tjänstgörande bibliotekarier vid de tre fakultetsbiblioteken. För kategorierna studenter och lärare lottades två biobiljetter ut som tack för deltagandet i intervjuerna.

I genomsnitt har fokusgrupperna bestått av fem deltagare (se tabell 1), vilket kan anses vara en optimal storlek för fokusgrupper, som enligt Wibeck inte bör bestå av färre än fyra och inte fler än sex (Wibeck 2010, 62).

	<i>Ekonomihögskolan</i>	<i>Juridiska fakulteten</i>	<i>Medicinska fakulteten</i>	<i>Summa:</i>
Studenter	3	5	5	13
Lärare	4	6	4	14
Bibliotekarier	7	5	5	17
Summa:	14	16	14	

*Tabell 1. Antal deltagare per fakultet och kategori.*

Enligt Wibeck kan stimulusmaterial delges deltagarna i en planerad fokusgrupp för att väcka frågor och diskussion (2010, 78-79). Inom vårt projekt skickades stimulusmaterial ut i något olika utsträckning. Materialet bestod av utdrag från ett antal bloggar med synpunkter som var tänkta att om inte provocera så åtminstone väcka några tankar kring studenters informationsökande (bilagor 1a-b).

Inför fokusgruppsintervjuerna sammanställdes en intervjuguide med ett tjugotal frågor, som på olika sätt relaterade till projektets genomslagsindikatorer. Frågorna tjänade som igångsättare och användes för att ge viss struktur på intervjuerna (Wibeck 2010, 73-74). Intervjuguiderna för de olika studiekategorierna (student, lärare, bibliotekarie) var i största möjliga mån relaterade till varandra för att våra frågor och diskussioner skulle spegla samma område från olika håll (Wibeck 2010, 63) (bilagor 2a-c).

Vi vinnlade oss om att skapa en trivsamt och inbjudande atmosfär vid intervjuerna. Kaffe med tilltugg serverades. Vi delade upp moderatorskapet så att en och samma person var moderator för alla tre intervjuerna inom samma kategori (studenter, lärare, bibliotekarier). Någon av de andra projektmedlemmarna fungerade som assistent. På detta viset hade alla funktionen av både moderator och assistent. Moderator ledde diskussionen utifrån intervjuguiden. Assistenten antecknade under intervjuens gång. Det som antecknades var

sådant som för stunden ansågs extra relevant. Tankar och idéer som kom upp under samtalen men som kanske inte hade någon direkt bäring på de olika genomslagsindikatorerna noterades.

För att kunna identifiera de olika deltagarna i respektive grupper använde vi en förkortning bestående av tre bokstäver där den första bokstaven står för kategori (S för student, L för lärare och B för bibliotekarie, den andra för fakultet (E för Ekonomi, J för Juridik och M för Medicin) och slutligen den tredje för individen (varje individ tilldelades en bokstav från A och framåt). Förkortningen SMC ska alltså utläsas student C på Medicinska fakulteten. Moderator gavs förkortningen M.

Intervjuerna, som pågick i genomsnitt under 1,5 timme, spelades in och transkriberades. För inspelning och transkribering användes programmet *Digital Voice Editor*, som en av projektdeltagarna hade goda erfarenheter av sedan tidigare.

Den transkriberade texten kodades enligt de färger som getts indikatorerna (se figur 2). Synpunkter på och kommentarer till de ämnesområden som respektive indikator representerar markerades alltså med färg enligt respektive indikator. Färgmarkeringarna gjordes av moderator per intervjukategori. De gick även igenom tillsammans med en annan projektdeltagare för att jämföra tolkningen av innehållet gentemot respektive indikator, skillnader som dock förekom i mindre utsträckning.

## Projekterfarenheter

Eftersom det aktuella projektet är att betrakta som en pilotstudie anser vi det viktigt att delge våra erfarenheter, såväl positiva som negativa, av projektorganisationen som sådan och av den modell och metod vi använt.

### *Organisationen*

Vi kan konstatera att projektgruppens storlek varit passande för uppdraget. Dessutom, att inom biblioteks nätverket få möjlighet att arbeta tillsammans över fakultets- och avdelningsgränser har av alla upplevts som mycket givande.

Det har i efterhand visat sig positivt att alla gemensamma dokument lades upp på LUB-bibliotekens intranät. Eftersom vi haft en rad möten där olika delar av projektet har fastslagits har sidan fyllt en viktig funktion för den gemensamma kommunikationen.

I projektplanen uppskattades en tidsåtgång på motsvarande ca en månads heltidsarbete/individ. I efterhand kan vi dock konstatera att vi alla i genomsnitt lagt ner drygt ytterligare en vecka.

### *”Marklessmodellen”*

Att formulera genomslagsindikatorerna var inte någon enkel sak. Som Sharon Markless uttryckte det under workshopen i februari 2010 och också konstaterar i sin bok: *’Impact indicator is a slippery concept’* (Markless & Streatfield 2006, 130).

Vi har genom kontakt med Sharon Markless fått feedback på formuleringarna av våra genomslagsindikatorer. Vi har förhållit oss till de synpunkter hon förde fram, bl.a. den att en av våra ursprungliga genomslagsindikatorer snarare hade karaktär av vad-vi-har-indikator. Den ströks därför som genomslagsindikator och har i stället använts som en vad-vi-har-indikator i analysen.

Att några av indikatorerna i vår modell ligger mycket nära varandra har redan konstaterats, och detta föranledde livliga diskussioner under analysarbetets gång.

Utöver de kommentarer som fokusgruppsdeltagarna gav till de områden vi ville belysa i diskussionerna framkom även mycket intressant material i ’bruset’ runt omkring, d.v.s. uppgifter och synpunkter som inte har någon direkt motsvarighet i de formulerade indikatorerna. Vi blev t.ex. varse detta när vi under analysen av materialet från fokusgruppsintervjuerna insåg att vi borde ha en indikator som svarar mot betydelsen av studenters informationskompetens i deras efterakademiska liv. Vi har, som ovan nämnts, valt att redan inför analysarbetet av denna första fas av projektet lägga till indikatorn *Studenters informationskompetens är relevant för det kommande arbetslivet* till de ursprungliga indikatorerna.

### *Metoderna*

Vad gäller att samla in underlag till de vad-vi-har- och vad-vi-gör-indikatorerna har vi kunnat använda biblioteksstatistiken som varje år levereras till SCB, med vissa smärre kompletteringar. Insamlandet av denna kvantitativa data har därför varit ganska enkelt och inte speciellt tidskrävande.

Bland de avgjort positiva erfarenheterna från det aktuella projektet vill vi nämna den kompetensutveckling som arbetet med fokusgrupper som metod har gett. Med ett undantag var metoden ny för oss, och projektet har gett oss alla en möjlighet att utveckla ny kunskap.

Att fokusgruppsintervju som metod har varit lämplig för att ta del av studenters, lärares och bibliotekariers åsikter om och synpunkter på bibliotekens pedagogiska verksamhet har projektet visat. För insamlande av evidens till genomslagsindikatorerna kunde dock t.ex. även enkätundersökningar använts. Det faktum att vi under de fysiska mötena kom in på områden som inte täcktes in av de formulerade indikatorerna men som var intressanta och viktiga ur andra aspekter har dock utgjort ett mervärde; samma möjlighet hade inte getts om vi skickat ut en enkät till de olika studiekategorierna att fylla i.

En positiv aspekt av fokusgrupp som metod har konstaterats av Lundgren (2006, 4): ”Som

bieffekt fungerar den [fokusgruppen] som en marknadsföring...”. Att undervisningsverksamheten vid de tre fakulteternas bibliotek som varit involverade i detta projekt har kommit i ljuset kan konstateras. Under intervjuernas gång har t.ex. lärare gett uttryck för en önskan om mer och intensivare samarbete med biblioteken.

I efterhand inser vi att frågorna i intervjuguiden bättre kunde ha ringat in de områden som vi ville ha underlag till för bedömning av genomslagsindikatorerna. Vi ser också att antalet frågor var i överkant. P.g.a. av mängden frågor blev vi även lite för bundna vid dessa. Man kände sig tvungen att hinna igenom alla frågorna i alla grupper.

Vad gäller fokusgruppsintervjuerna har vi även dragit lärdomen att det är viktigt att vara ute i god tid för att boka intervjutillfällen.

Vi blev alltså varse svårigheten med att inte leda intervjuerna under fokusgrupperna för mycket. Men eftersom syftet med våra intervjuer var att erhålla synpunkter på ett antal områden var valet av semi-strukturerade intervjuer självklart, med allt vad det innebär av risker att styra samtalen för mycket. Vi bedömer dock att det under samtalen ändå gavs goda möjligheter för deltagarna att uttrycka sina erfarenheter och åsikter utan inblandning från moderatorn.

Mikrofonens placering under intervjuerna visade sig vara betydelsefull. Vissa av informanterna var svåra att höra när vi väl började med transkriberingsarbetet.

I genomsnitt tog varje intervju två arbetsdagar att transkribera. Projektdeltagarna upplevde det emellanåt svårt att vara på sin arbetsplats och arbeta med transkriberingen eftersom det var viktigt att kunna arbeta ostört. Mycket av transkriberingsarbetet genomfördes därför i hemmen.

Färgkodningen var, som ovan redan nämnts, komplicerad. Det visade sig att vi alla hade något olika tolkningar av innehållet i indikatorerna, trots att vi varit delaktiga i arbetet med att sammanställa dem. Därför blev den gemensamma genomgången av de olika färgkodningarna betydelsefull för att i största möjliga mån skapa en samsyn kring det fortsatta analysarbetet.

## Resultat per fakultet

I det följande presenteras för respektive fakultet fakta och statistik som utgör material till vad-vi har- och vad-vi-gör-indikatorerna. Därefter presenteras resultat från fokusgruppsintervjuerna per fakultet och i relation till de olika genomslagsindikatorerna. Resultaten illustreras av ett antal citat från intervjuerna. Det ska noteras att vi inte tar med alla citat som illustrerar en iakttagelse utan väljer ett eller några som kan anses vara extra tydliga. Vid några få tillfällen har ett och samma citat använts för att illustrera olika uppfattningar och påståenden. I viss utsträckning har citaten ”språkbehandlats” för att göras mer läsvänliga. Förtydligande inom citaten har satts inom hakparentes, liksom större stycken överhoppad text.

Vi vill här framhålla att formuleringar som t.ex. ”studenterna vid Juridicum” i texten som följer syftar på studentgruppen vi samtalat med i samband med detta projekt, d.v.s. våra studentinformanter, inte alla studenter vid Juridiska fakulteten vid Lunds universitet. Samma förhållande gäller de andra intervjukategorierna, lärare och bibliotekarier.

## Ekonomihögskolan

Ekonomihögskolan består av sex institutioner med ca 4000 helårsstudenter och 300 forskare, lärare, bibliotekarier samt övrig personal.<sup>4</sup> Flera olika utbildningar ges av skolan: Civilekonomprogrammet, Ekonomie kandidatprogrammet, Systemvetenskapliga kandidatprogrammet och Politices kandidatprogrammet (där huvudansvaret ligger på Statvetenskapliga institutionen). Till detta kommer sju masterprogram samt ett stort antal enstaka kurser.

Företagsekonomiska institutionen är den största institutionen och man använder i stor utsträckning case-metodik (fallstudier) i undervisningen. Case-metodik beskrivs som ”en modell i fem steg för att samla, systematisera och presentera en lösning till vilket case som helst oavsett inriktning” i förlagsinformationen till Lars Bengtssons bok *Att arbeta med case*.<sup>5</sup>

I samband med Bologna-processen och med start HT2007 startade de två nya programmen Ekonomie kandidatprogrammet (180 hp) och Civilekonomprogrammet (240 hp), det senare ett magisterprogram med möjlighet att avlägga en kandidatexamen på vägen.

Fakulteten har ett flera egna lokaler fördelade på fyra olika hus. Bl.a. har man en datorsal med 30 datorer där bibliotekets undervisning ibland äger rum. P.g.a. stora studentgrupper måste man emellanåt ändå hyra in sig i andra lokaler.

---

<sup>4</sup> <http://www.ehl.lu.se/omehl>

<sup>5</sup> Bengtsson, L. (1999). *Att arbeta med case*. Malmö: Liber Ekonomi.

Styrelsen för Ekonomihögskolan har följande utskott: Biblioteksnämnd, Docenturnämnd, Forskarutbildningsråd, Forskningskommitté, HMS-kommitté, Jämställdhets- och likabehandlingskommitté, Lärarförslagsnämnd, Programråd för Graduate School samt Utbildningsråd. Av dessa är det enbart i Biblioteksnämnden, med ledamöter från institutionerna samt LundaEkonomerna (Ekonomihögskolans studentkår), som biblioteket är representerat.

Inom Ekonomihögskolan distribueras ett nyhetsbrev en gång per månad, i vilket biblioteket vid något tillfälle har informerat om i egen regi anordnade utbildningstillfällen för studenter. Skolans kommunikation till inskrivna studenter sker huvudsakligen genom Live@Lund, en interaktiv studentportal. Den bibliotekarie som varit aktiv i denna studie blev registrerad som lärare på ett kurstillfälle för Ekonomie kandidatstudenterna VT11 och kunde på så sätt kommunicera direkt till studenterna inskrivna på kurstillfället i fråga.<sup>6</sup>

#### *Ekonomihögskolans bibliotek*

Biblioteket är under terminstid öppet 60 timmar/vecka: Måndag 10-20, tisdag till torsdag 8.15-20, fredag 8.15-18 och lördag 10-14. Expeditionen öppnar kl. 10 och bemannas under kvällar och helger av studenter från skolan men under övrig tid av bibliotekarier. Ingen speciell referensdisk finns, utan både lån och referensfrågor sköts i expeditionen. I biblioteket finns 125 läsplatser, varav en del är grupparbetsplatser. Inga tysta läsplatser erbjuds inne i biblioteket, men i lokaler tillhandahållna av Ekonomihögskolan finns både grupprom och tysta läsplatser. För studenter, lärare och forskare har biblioteket skapat ett antal digitala guider (LibGuides) uppdelade ämnesvis.<sup>7</sup>

På biblioteket arbetar sju bibliotekarier med olika funktionsansvar, varav två med undervisning för studenter, lärare och forskare. Undervisningsansvaret är uppdelat institutionsvis, men inga formella kontaktbibliotekarier finns. Den pedagogiska kompetensen för de undervisande bibliotekarierna består av kurser inom pedagogik, IKT och lärande, bibliotekspedagogik och högskolepedagogik.

I bibliotekets handlingsplan för 2010 står att biblioteket ska bidra till att utveckla hög informationskompetens hos studenterna på skolan.<sup>8</sup>

#### *Ekonomie kandidatprogrammet*

Antalet studenter som antas på Ekonomie kandidatprogrammet är ca 250 per termin. I kursplanen för Ekonomie kandidatprogrammet återfinns ett lärandemål rörande informationskompetensens område. Lärandemålet examineras av lärarna och lyder enligt följande:

---

<sup>6</sup> I samband med EQ11-projektet framhöll de externa rådgivarna bl.a. Ekonomihögskolans case-baserade pedagogik och Live@Lund-portalerna, <http://www5.lu.se/upload/EQ11/EQ11FinalReportJune2011.pdf>

<sup>7</sup> <http://libguides.lub.lu.se/FEK>

<sup>8</sup> <http://www.ehl.lu.se/biblioteket/biblioteken/dokument>

För ekonomie kandidatexamen skall studenten: *Visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning.*<sup>9</sup>

Studenter på programmet kan välja att skriva sitt examensarbete inom Företagsekonomi eller Nationalekonomi. De som skriver sin kandidatuppsats inom ämnet Företagsekonomi kan även vara registrerade på Civilekonomprogrammet eller på enstaka kurser.

### *Bibliotekets undervisning*

All undervisning för Ekonomie kandidatprogrammet bokas av institutionen. Sedan Ekonomie kandidatprogrammet startades HT2007 har biblioteket kopplats in alltmer för varje programstart, men fortfarande är det först vid examensarbetet som biblioteket anlitas utifrån utbildningens innehåll och studenternas behov vid denna tidpunkt. De övriga tillfällena är mer av informationskaraktär och är inte kopplade till vad som sker på kursen. Samtliga undervisningstillfällen under programmet ges i form av storföreläsningar, där deltagandet är frivilligt.

Bibliotekets undervisning under åren för den studentgrupp som skrev examensarbete inom Ekonomie kandidatprogrammet VT2011 såg ut som följer:

**Termin 1:** Introduktionsmöte för programmet. Presentation av biblioteket (tio minuter).

**Termin 1:** Genomgång av Lunds Universitets Biblioteks (LUB) resurser för programmet. Storföreläsning (1 timme).

**Termin 6:** Genomgång av LUB:s resurser. Genomgång kring informationssökning. Storföreläsning (2 timmar).

**Termin 6:** Frågestund för ett enskilt uppsatsämne, bokad av en enskild lärare (2 timmar).

**Termin 6:** ”Boka bibliotekarie” vid sex tillfällen för sammanlagt 13 individer. (Vanligen en timme per bokning).

Till detta tillkom ett antal mejlfrågor eller frågor som besvarats direkt utan bokning.

## Redovisning av fokusgruppsintervjuerna

Nedan följer en redovisning av vad som framkommit vid de fokusgruppsintervjuer som hållits med studenter, lärare och bibliotekarier vid Ekonomihögskolan. Resultaten presenteras i enlighet med de sju genomslagsindikatorerna.

---

<sup>9</sup> <http://www.ehl.lu.se/utbildning/1-nyborjarprogram/ekonomie-kandidatprogrammet>



	<i>Ekonomihögskolan</i>
Studenter	3
Lärare	4
Bibliotekarier	7
Summa:	14

### *1. Studenter känner trygghet i sin förmåga att söka relevant material som krävs för att lösa en uppgift*

De intervjuade studenterna på Ekonomihögskolan upplever en osäkerhet vid informationssökningen,<sup>10</sup> vilket bekräftas av lärarna,<sup>11</sup> som dock menar att kunskapen varierar bland studenterna.<sup>12</sup> Lärarna ser att just val av sökord utgör ett problem för studenterna.<sup>13</sup>

### *2. Studenter upplever att de hittar det material de behöver*

Studenterna upplever att de hittar den information de behöver, men att det tar mycket tid.<sup>14</sup> Svårast tycker de det är att hitta artiklar,<sup>15</sup> och man vill ha mer kunskap om olika ekonomiska tidskrifter.<sup>16</sup> Wikipedia är användbar för att komma i gång, anses också.<sup>17</sup>

<sup>10</sup> SEA: *Det är bara när man [ska] skriva uppsatsen som man plötsligt kastas in i det stora havet och ska liksom simma.*

SEC: *...jag känner mig jäkla [...] osäker när jag söker.*

SEA: *...jag kan säga att den värsta delen av uppsatsskrivningen är faktiskt det med informationssökandet.*

<sup>11</sup> LEA: *...men har man inte fått någon erfarenhet av det innan, så blir det ju uppenbarligen lite ångestladdat när man ställs inför situationen [...] Man vet inte hur man ska göra...*

<sup>12</sup> LEC: *Jag tror nog också väldigt varierande [...] generellt att det finns en stor oro och man är bekymrad över det här. Sen så de som är duktiga, drivna, de finner att det här är ganska intressant, trevligt, efter ett tag, medan andra aldrig kommer riktigt ur det här irritationsmomentet det är för dem.*

LED: *...de som blir frustrerade känner att "Vi kan ju inte" eller "Vi vet inte", men det går. "Vad ska vi göra, hur ska vi göra". Sen är det [...] studenter som är mer drivna, mer ambitiösa, för de har lärt sig detta innan de kommer till uppsatsskrivandet.*

<sup>13</sup> LEA: *Antingen så får de då väldigt få [träffar] och då får man försöka förklara för dem att du måste ju hitta synonymer också, sökord och så där, och det brukar de vara lite ovana med, utan de tar de enkla begreppen. "Det finns inte så mycket skrivet", säger de.*

LEC: *Och det som är vanligt som kommer upp tror jag är att hitta sökord. Det tekniska löser de.*

<sup>14</sup> SEC: *...visst, man kan hitta det till slut men ska man lägga två timmar på att hitta en artikel när man redan vet namnet på den, ah, det är tidsödande.*

SEB: *...lägger man så mycket tid på att bara söka information och inte hittar någonting, då går tiden. Då har man inte så mycket tid för att skriva och utföra andra sökningar sen...*

<sup>15</sup> SEC: *...alltså jag tycker att böcker är helt enkelt [...] Statistik också kan man hitta, men artiklar...*

<sup>16</sup> SEA: *Jag menar att jag är student. Jag har inte läst ekonomiska tidskrifter innan. Jag ville ha koll på det, vilka finns det? Vad kan man hitta i dem? Var ska man läsa om man vill ha koll, finns det någon speciell hemsida?*

<sup>17</sup> SEA: *Och Wikipedia kan vara bra att få ringa in olika ämne [...] vad man kan söka vidare...*

En av bibliotekarierna menar att studenterna hittar mycket av den information de behöver, men risken är att de kanske nöjer sig med att söka i de resurser de redan känner till, medan det finns andra som skulle kunna vara bättre. Bibliotekens undervisning skulle kunna bredda kunskapen om de olika resurser som finns, menar bibliotekarien.<sup>18</sup> Med de elektroniska resurser som finns i dag klarar sig studenterna mycket bättre på egen hand, men de är fortfarande beroende av kurslitteraturen, enligt samma bibliotekarie.<sup>19</sup>

### *3. Bibliotekets undervisning är förankrad i curriculum*

De två informanter som går på Ekonomie kandidatprogrammet känner inte till att lärandemålet *Visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information* finns för programmet.<sup>20</sup> Även studenten på Civilekonomprogrammet är ovetande om det lärandemål på programmet som rör informationssökning och informationshantering.<sup>21</sup> Ingen av studenterna upplever att de fått den träning som behövs för att uppnå målet.<sup>22</sup>

Inte heller bland lärarna är man fullt medveten om ovan nämnda lärandemål för Ekonomie kandidatprogrammet.<sup>23</sup> Samtliga lärare i fokusgruppen menar också att studenterna inte får den träning i informationssökning och skrivande som de skulle behöva. Att lära sig detta, vad flera uppfattar som ett hantverk, måste ske i ett sammanhang där aktiviteten upplevs som meningsfull för studenten och utgöra ett återkommande inslag med start redan i början av utbildningen.<sup>24</sup>

---

SEB: ...och sen finns det källor faktiskt i Wikipedia. Då kan man ta de här källorna, alltså det finns artiklar, man kan söka just de här artiklarna.

<sup>18</sup> BEB: Det är en fara med att vi har bra resurser, att vi har kanske tillräckligt för den här lilla biten, men att vi inte får tillfälle att berätta om allt, och det klarar man ju genom undervisning.

<sup>19</sup> BEB: ...de klarar sig mycket bättre själva nu, alltså med de elektroniska resurser som vi har och viss mån öppna samlingarna, sen är de ju oerhört beroende av just kurslitteraturen.

<sup>20</sup> SEC: Nu, om det skulle finnas ett sånt här mål, så är det lite kul att efter tre år komma på att, ah skit, de inte har nått det här målet.

<sup>21</sup> SEA: Problemet är ju, att om det finns ett sådant mål för undervisningen [...] så funkar inte det så speciellt bra.

<sup>22</sup> SEA: ...man får aldrig någon träning på att söka information, därför att man får allting serverat av lärarna när man läser kurser.

SEA: ...eventuellt hade de kunnat träna oss på informationssökningen genom att ge oss en uppgift, som kräver att vi måste hitta artiklarna själva.

<sup>23</sup> LEC: Man tänker inte alltid på vad som står i de här kursplanerna. Men nog känner man igen det.

<sup>24</sup> LEB: Det här [...] bör ju sättas i ett sammanhang, nämligen i ett sammanhang där man gör en utredning... Alltså metod och litteratursökning och annat, det är ungefär som alltså lära sig bli snickare va. Det är ett hantverk som du ska lära dig, [...] där kan man liksom inte tar datasökning och litteratursökning vid sidan av, utan det måste kopplas ihop med det andra, tidigare.

LEC: När det gäller metod, litteratursökning, då, det går inte att informera för det går in i ena örat och ut genom andra lika snabbt. Man kan inte förstå metod genom att bara lyssna på nån[...]man måste jobba med det för att förstå det här.

LED: Man borde ha uppsats redan från A-nivån [...] för då ser de ju aktivt vad de stöter på för problem.

Ansvar för att studenterna skall uppnå lärandemålet ligger enligt flera av de intervjuade lärarna på utbildningen,<sup>25</sup> men biblioteket kan användas i sammanhanget och också utgöra en diskussionspart.<sup>26</sup>

#### *4. Biblioteken är delaktiga i fakultetens planering av undervisning*

Studenterna uppfattar inget samarbete mellan utbildning och bibliotek men menar att det borde finnas.<sup>27</sup> En av studenterna uppger att lärarna aldrig uppmanar studenterna att använda biblioteket.<sup>28</sup> Att biblioteket inte ses som en del av fakulteten eller undervisningen uttrycks av en annan student med orden att biblioteket är ”ett parallellt universum”.<sup>29</sup>

Lärarna ser biblioteket som ett ställe dit man kan skicka studenterna för att få hjälp, men att man från lärarhåll skulle kunna vara mer aktiv med att koppla in biblioteket för de studenter som inte själva söker sig dit.<sup>30</sup> Man ser att biblioteket, tillsammans med lärarna, skulle kunna förändra studenters sökbeteende.<sup>31</sup> Att man är dålig på att utnyttja biblioteket för studenternas räkning konstaterar alla lärarna.<sup>32</sup> Möjligheten att samarbeta i anslutning till uppsatsarbetena

---

<sup>25</sup> LED: ...jag tycker ansvaret ligger [...] på institutionsnivå och se till så att det finns med i utbildningen, att vi har mer uppsatsskrivande, för det är ett hantverk [...] ansvaret ligger främst på oss som konstruerar våra utbildningar. Men för att se till så att det finns med på olika nivåer är ju helhetssynen och då blir det ju studierektor...

<sup>26</sup> LEC: ...just nu så pågår ett miniprojekt på FEK:en, där man ska inventera vad vi gör metodmässigt och skrivmässigt under alla åren då. Och i det så borde på nåt sätt biblioteket vara involverat eller liksom som en diskussionspart eller nånting...

LEA: ...här måste vi göra en dramatisk genomgång och då måste biblioteket också komma in.

<sup>27</sup> SEA: Nej, finns det?

SEB: Det borde finnas ett samarbete, tycker jag.

<sup>28</sup> SEC: Jag har aldrig hört att någon lärare har sagt att vi ska till biblioteket och söka information.

<sup>29</sup> SEA: Bibliotek lever alltid i sin egen verklighet. Det är ett parallellt universum ... har ni kontakt med lärarna?

<sup>30</sup> LED: Vad jag kan säga som lärare att när de ska skriva uppsats, så går ni till biblioteket och så använder ni det som finns där, inklusive personalen för att lösa uppgiften [...] Fråga personalen, de kan.

LED: Men det bygger på att studenterna själva faktiskt ställer frågan till biblioteket [...] det blir ju väldigt uppenbart här att vi borde kanske vara mer aktiva också från lärarhåll att koppla in biblioteket för de studenter som inte själva söker sig.

<sup>31</sup> LED: För börjar man med det här tidigare än när det är dags att skriva ett examensarbete de sen ska lämna, så får man ju när man kommer upp på, när man möter dem på kandidat- och magisternivå, inte ett första utkast bestående av internetkällor och kurslitteratur, utan då har man ändrat beteendet innan [...] För det är det som skapar beteendeförändring, de går till rätt databaser, de börjar söka med rätt sökord och de förstår liksom skillnaden. Där tror jag att biblioteket, tillsammans med oss lärare, skulle kunna göra en stor skillnad.

<sup>32</sup> LED: ...ni går igenom allt från akademisk hederlighet till alla databaser [...] Alla de här viktiga beståndsdelarna egentligen som vi faktiskt vill lära våra studenter. Hur de sällar och vad de hittar information, och sen också vad de ska tänka kring den information de hittar i databaser [...] skulle kunnat utnyttja det mycket mer.

är något som flera av lärarna tar upp, liksom vikten av att det sker i ett sammanhang. Flera gånger påtalas att detta borde komma in i ett tidigare skede av utbildningen.<sup>33</sup>

Biblioteket har en handlingsplan där informationskompetens ingår, men man upplever inte att det finns gehör hos institutionerna för att utveckla studenternas informationskompetens och att det är en lågprioriterad fråga för dem.<sup>34</sup> Bibliotekarierna önskar att de kunde komma in i de olika utbildningarna på ett tidigare stadium och vid flera tillfällen, men att detta skall vara beslutat på högre ort så att det inte blir beroende av vilka kontakter man råkar ha.<sup>35</sup> Dialogen med lärare inför ett undervisningstillfälle varierar stort, från gemensam planering av ett undervisningstillfälle till ingen kommunikation alls.<sup>36</sup>

##### *5. Lärarna konstaterar relevanta val av källor i studenternas arbeten*

Lärarna anser att valet av källor påverkar bedömningen av uppsatsen<sup>37</sup> men betonar att variationen mellan studenter är stor, och att man under handledningen oftast lyckas leda studenter till relevanta källor och ett hyfsat resultat.<sup>38</sup> En lärare konstaterar att efter att ha utökat delen om hur man skriver en litteraturreview i sin kurs får studenterna ”någon sånär hyfs på den”.<sup>39</sup>

---

<sup>33</sup> LED: *Det är väl lite grann det vi varit inne på, att man samarbetar i anslutning till när de ska skriva en uppsats och vi kanske börjar lite tidigare än vad vi gör nu, att vi börjar på en lägre nivå i utbildningen. Men att man har den här växelverkan så att det kopplas till när de själva faktiskt ska göra det. Att det kanske är mer än en gång biblioteket är inkopplat då på kursen.*

<sup>34</sup> BEB: *...man har ju med det i vår handlingsplan, det här med informationskompetens [...] men sen nöjer man sig ofta med det va, ungefär ”nu står det i dina strategier här, nu kan hem och fixa”, och det kan vi ju inte, jag menar bedömningen av kunskaper är ju inte biblioteken som ska göra, utan det är någon annan.*  
BEC: *...men så över lag är det en ganska lågprioriterad fråga, och det kanske är därför det inte är ett uttalat beslut om vem som ska stå för, som har ansvaret för att göra studenterna informationskompetenta.*

<sup>35</sup> BEB: *...men man skulle ju önska att man kom in på tidigare stadier i olika sammanhang, alltså man vill nog väl, men det är lätt man inte tänker på biblioteket och bibliotekets resurser i den här planeringen...*  
BEB: *Då skulle det vara beslutat från högre ort, från prefekter och styrelser, att så skulle ske, för annars hade det aldrig kunnat funka.*  
BEC: *Och för mig skulle det se ut att vi är inblandade löpande under utbildningen, att man kommer in och har någonting, inte något stort, men att man kommer in på termin ett, vi gör någonting annat på termin två, följer med och att det är institutionaliserat, ja, att det bygger inte på liksom kontakter som man råkar ha.*

<sup>36</sup> BEC: *Ja, vi som undervisar har väl just med kursansvariga en del kontakt [...]där finns alla sorter, de som själva sitter med och liksom man har pratat igenom tillsammans att vi delar på det, till det att vi vet ingenting, mer än att vi ska in och undervisa om något.*

<sup>37</sup> LED: *Det är ju något man aktivt tittar efter när man handleder och så när man examinerar uppsatser [...] Jag tittar ju på källförteckningen: Hur har de jobbat, vad har de samlat in för källor, vad finns det här liksom för grund för studien och slutsatserna de gör och hur har de hanterat dem.*  
LEC: *...[det är] i princip omöjligt att skriva ett bra teorikapitel utan att ha gjort en vettig litteratursökning i grunden...*

<sup>38</sup> LEB: *Det varierar för studenterna och det varierar i förhållande till säkert handledarna och så. Normalt sett är de väl rätt hyfsade.*  
LEA: *Men de flesta, om de har kommit över den initiala ångesten, så funkar det ganska bra.*

<sup>39</sup> LEA: *...jag får öka så att säga biten med hur man skriver en litteraturreview varje termin, så nu börjar det bli något sånär hyfs på den.*

En bibliotekarie tror att lärares bedömningar av källor i stor utsträckning är beroende av källor som läraren sedan tidigare har vetskap om.<sup>40</sup>

#### 6. Studenterna kan söka fram och bedöma relevanta källor

En av studenterna anser att det är svårt att sortera informationen och vill veta vilka tidskrifter som är de viktiga.<sup>41</sup> En annan student framför problemet med att skilja mellan olika typer av artiklar.<sup>42</sup>

Lärarna bekräftar att studenter har en del svårigheter med att sälla i litteraturen.<sup>43</sup> En annan svårighet som flera av lärarna anser att studenterna har är att skilja på olika typer av källor.<sup>44</sup> Detta kan, enligt en lärare, bero på att de söker på fel begrepp då de ofta inte har kunskap om skillnaden mellan teori och empiri.<sup>45</sup>

En lärare beskriver uppsatsskrivandet som en process, där studenterna i början använder mycket internetkällor och kurslitteratur, men återigen, att de under handledningen får hjälp att bredda sig.<sup>46</sup>

Några bibliotekarier tycker att studenters förståelse för innebörden av olika sorters källor och hur man söker dessa olika källor ofta är ganska dålig.<sup>47</sup>

---

<sup>40</sup> BEB: *Det kan nog bero på läraren helt och hållet det också, tror jag. Det är mycket mer besvärligt om någon är flyhänt och samlar material som läraren kanske inte är van vid att se, det är mycket lättare att bedöma om han har utgått från någonting som läraren redan har rekommenderat.*

<sup>41</sup> SEA: *...man har ingen aning om vilka Magazine är prestigefulla, vilka som är viktiga? Någon typ av sortering, för det här är kaos [...] man inte kan sortera informationen eller artiklarna på något sätt.*

<sup>42</sup> SEB: *...man har ingen koll på [...] att det finns vetenskapliga artiklar i olika format, marketing journaler, alltså man vet inte det. Eller jag visste inte det i alla fall för fyra år sen...*

<sup>43</sup> LEA: *Så det har jag inte upplevt de har några problem med att söka vetenskapliga artiklar. Det har de lärt sig. Det är väl snarare sen att botanisera i det de hittar.*

<sup>44</sup> LED: *...framför allt att de inte kan se skillnad på typer av källor[...] Dels har de inte koll på, kanske, hur man söker, vikten av att ha bredd i källförteckningar, gjort med hjälp av litteraturundersökning, och dels vet de inte, liksom, kan inte se skillnad på olika typer av källor. Vilken de tycker är viktig, "Vad är det för typ av information vi får från den här källan? Var hör den hemma i processen i arbetet med den här uppsatsen eller studien vi gör?"*

LEC: *Just att man inte kan skilja på om det är någon som tycker någonting i något sammanhang, nästan debattorienterad källa eller om det är nån som har studier där de baserar sina argument på.*

<sup>45</sup> LED: *...jag har märkt att de gärna söker på det empiriska begreppet [...] De glömmer bort att [den] teoretiska delen av problemet och söker inte på det [...] Så då får de ju fel typ av litteratur egentligen...*

<sup>46</sup> LED: *... ta det som en process, innan vi handledare börjar styra dem så tycker jag att det man får in då de första gångerna man handleder är mycket internetkällor och kurslitteratur. Och sen när man liksom berättar för dem att, efter successiv lära upp dem lite grand under handledningen, så breddar de [...] För de börjar i det som de är mest bekanta med. Sökning på internet, Google och sånt där kommer upp då, och sen kurslitteratur och sen så efterhand så kan man påverka dem. Och då blir det väldigt varierat om det är ambitiösa studenter man handleder.*

<sup>47</sup> BEC: *...man vet inte liksom värdet med att ta information från en blogg eller från en tidskrift.*

## 7. Studenters informationskompetens är relevant för det kommande arbetslivet

Två av de intervjuade lärarna tar upp vikten av att kunna utföra en utredning när man kommer ut i arbetslivet,<sup>48</sup> men om utbildningen ger den kompetensen framkom inte under intervjun.

## Sammanfattning

Ekonomihögskolans bibliotek är inte representerat i något av de organ som planerar utbildningarna på Ekonomihögskolan. Detta gäller även för Företagsekonomiska institutionen/Ökonome kandidatprogrammet, vars studenter och lärare har varit i fokus i denna studie. Biblioteket deltar således inte i någon planering av institutionens undervisning. Lärarna på programmet har inte haft så stor kännedom om vad de kan begära av biblioteket, vilket gjort att man heller inte utnyttjat bibliotekets tjänster fullt ut.

Ökonome kandidatprogrammet går över sex terminer och innehåller inga större skriftliga arbeten av uppsatskaraktär före kandidatuppsatsen på termin 6 och heller ingen metodundervisning vad gäller akademiskt skrivande förrän då.

Studenterna på Ökonome kandidatprogrammet blir överlag godkända på sina kandidatuppsatser. Lärarna konstaterar god kvalitet på källorna, även om förmågan att söka och välja information initialt i uppsatsarbetet inte uppfattas som så god. Vad studenterna har störst problem med, enligt lärarna, är att förstå skillnaden mellan olika typer av källor, att kunna sälla bland källorna och att söka specifikt vetenskapliga artiklar. Den grupp av studenter som tränas i att göra en litteraturreview klarar, enligt läraren, att söka vetenskapliga artiklar.

Studenterna i fokusgruppen upplever en osäkerhet vid sökning av framför allt artiklar men också när det gäller att kunna sälla i materialet. Tidsåtgången för att söka information upplevs som problematisk. En önskan om större kännedom kring nyckeltidskrifter inom ämnet gavs också uttryck för under intervjun.

Lärandemål som avser förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information finns för programmet, men kännedomen om detta mål saknas hos studenterna, vilka heller inte

---

BED: ...när de kommer [...] med den här referensfrågan som nästan är deras frågeställning, [...] så förstår de ju inte det här vetenskapliga skrivandet...

BEC: ...det är ett slags tänk alltså, som man som nybliven student inte alls har, liksom var finns den, vad kan vara vettigt, är det här stort är det här litet, är det här på engelska eller på svenska.

<sup>48</sup> LEA: ...om målet är anställningsbarhet, så ska man bli anställbar som akademiker så måste man ju kunna metodfrågor och undersökningsmetodik och litteratursökning. Det är ju liksom det arbetsgivaren förväntar sig.  
LEB: ...det har ju att göra med att det här hantverket att göra en utredning [...] det behöver ju inte vara en vetenskaplig utredning, men kommer de ut på sitt första jobb va, så väldigt ofta så testar man ju då folk genom att säga "kan du ta och titta på denna problematiken, vi vill att du gör en liten undersökning om detta, och presenterar det senare".

upplever att utbildningen tillhandahållit möjligheter för att uppnå målet. Inte heller lärarna är helt införstådda med målet, men anser att förmågan ändå bedöms, eftersom det t.ex. inte går att skriva teoridelen i en uppsats utan att ha gjort en ordentlig litteratursökning.

Bibliotekarierna upplever att skolans intresse för att aktivt arbeta mot god informationskompetens hos studenterna är svagt och att det är svårt att etablera ett djupare samarbete mellan utbildning och bibliotek. Man vill komma in på ett tidigare stadium och vid upprepade tillfällen under utbildningen. Att ersätta ett samarbete som mestadels bygger på personliga kontakter med ett formaliserat samarbete, beslutat på högre ort, är något man eftersträvar.

Från både studenthåll och lärarhåll framförs stark kritik mot att studenterna inte ges tillfällen att träna på skrivande och informationssökning under sin utbildning. Vid kandidatuppsatsen förväntas de ändå ha den kunskap som behövs för att söka information. Från lärarhåll framförs en vilja att lägga in undervisning i informationssökning tidigare och återkommande under utbildningen. Man påtalar också vikten av att den måste vara kopplad till studenternas uppgifter och därmed behov, men det framkommer inte under intervjun om man anser att biblioteket skulle kunna vara delaktigt i planeringen av undervisningen.

## Juridiska fakulteten

Utbildningen vid Juridiska fakulteten består av Juristprogrammet, tre internationella masterprogram, forskarutbildning samt ett antal fristående kurser.<sup>49</sup> Juristprogrammet innefattar 9 terminer, där den nionde består av examensarbete på 30 högskolepoäng.

På Juridicum arbetar idag ett 40-tal professorer och universitetslektorer samt ett 100-tal timanställda lärare, bibliotekariéer och personal inom olika tekniska och administrativa stödfunktioner. Ett 30-tal forskarstuderande och ca 2000 studenter är knutna till fakulteten.

Juridiska fakultetens organisation består av Juridiska fakultetsstyrelsen, Nämnden för utbildningen på forskarnivå, Nämnden för utbildningen för grund- och avancerad nivå, Lärarförslagsnämnden, Jämställdhets- och likabehandlingskommittén, HMS (Hälsa, miljö och säkerhet) och Biblioteksnämnden. Biblioteket är endast representerat i Biblioteksnämnden. En bibliotekarié är dock adjungerad i en undergrupp till Nämnden för utbildningen på grund- och avancerad nivå, där frågor om progression av muntliga och skriftliga färdigheter diskuteras.

Fakulteten är lokaliserad i ett hus i centrala Lund, som inkluderar såväl personalutrymmen, studiemiljöer som undervisningslokaler. Kommunikationsvägarna är många i en och samma byggnad. Förmiddagsfika och lunch är centrala mötespunkter och personaldagar och nyhetsbrev är gemensamma för all personal.

### *Juridiska fakultetens bibliotek*

Bibliotekets personal består av en områdesbibliotekarié och fem bibliotekariéer. Av dessa arbetar tre individer med undervisningen gentemot fakultetens studenter och forskare. Samtliga bibliotekariéer är kontaktbibliotekariéer för var sin grundtermin på Juristprogrammet, vilket innebär kontaktbibliotekariéer för ett juridiskt ämnesområde och ett lärarlag.

Biblioteket är öppet 8-20 måndag till fredag och 9-17 lördag och söndag, sammanlagt 76 timmar/vecka. I biblioteket finns en lånedisk och reception som bemannas av studenter på Juristprogrammet och en informationsdisk som är öppen 10-15 måndag till fredag och som bemannas av bibliotekariéer.

I biblioteket finns totalt 260 läsplatser, varav 163 är med läs/skrivyta. Biblioteket har även utökats som studiemiljö med ett nytt våningsplan under 2011 och erbjuder nu grupparbetsplatser som är tekniskt utrustade med dator och storbildskärm. Totalt finns det 10 grupparbetsplatser.<sup>50</sup>

---

<sup>49</sup> [http://www.jur.lu.se/Quickplace/hem/Main.nsf/h\\_Toc/f17ab01a29d3b896c12574640058b4df/?OpenDocument](http://www.jur.lu.se/Quickplace/hem/Main.nsf/h_Toc/f17ab01a29d3b896c12574640058b4df/?OpenDocument)

<sup>50</sup> Juridicum's arbete för en förbättrad lärandemiljö med studenten i centrum har fått positiva kommentarer i vårens utvärdering EQ11, <http://www5.lu.se/upload/EQ11/EQ11FinalReportJune2011.pdf>



Bibliotekets strategiska plan ingår i den för fakulteten gemensamma strategiska planen.<sup>51</sup> Biblioteket har även en handlingsplan. I 2010 års handlingsplan betonas att arbetet kring stödet till lärandet är något som ska fortgå och fördjupas särskilt som Juristprogrammet är under omläggning, med start HT10.<sup>52</sup> Det finns sedan våren 2011 en handlingsplan på prov för den pedagogiska verksamhet som bedrivs av biblioteket. Den fokuserar för året 2011 på utvärdering, progression och plagiering.

Biblioteket deltog aktivt i det arbete som skedde på fakulteten i samband med Bologna-processen. Sedan våren 2007 finns ett väl utarbetat program för informationsundervisningen.<sup>53</sup> Biblioteket ansvarar för innehållet och genomför lektionerna själva eller med hjälp av datalärare (studenter på Juristprogrammet). I något fall förekommer det att lärare och bibliotekarie håller i en föreläsning tillsammans. Totalt två bibliotekarier och nio datalärare undervisar på Juristprogrammet (och ytterligare en bibliotekarie på forskarutbildningen). Bibliotekarierna som undervisar på Juristprogrammet har alla tre genomgått högskolepedagogisk grundläggande utbildning. Bibliotekarierna som undervisar på Juristprogrammet undervisar ca 50-70 timmar per termin vardera. (Bibliotekarien som undervisar på forskarutbildningen har en lic.examen i Biblioteks- och informationsvetenskap.)

#### *Juristprogrammet*

Juristprogrammet är till stor del en teoretisk utbildning. Terminerna 1-6 är grundläggande och 7-9 är fördjupande. Ingen uttalad pedagogisk modell används gemensamt för hela programmet. Mellan 150-190 studenter antas varje termin. Av dessa är det ett stort antal som fullföljer utbildningen.

#### *Bibliotekets undervisning*

Informationsundervisning finns med i Juristprogrammets schema på termin 1, 2, 3, 4, 7, 8, och 9. Undervisningen förekommer både datasal och i föreläsningssal.

**Termin 1:** Introduktion till datasystem och bibliotek, presentation av datalärare i datasal (2 timmar); Lagstiftningsprocessen och dess dokument, föreläsning av bibliotekarie i föreläsningssal (2 timmar); Förarbete och lag, databasgenomgång av datalärare i datasal (2 timmar); EU-rättslig dokumentation, genomgång av bibliotekarie i datasal (1 timme); Att skriva uppsats, genomgång i datasal av bibliotekarie om källhantering och sökstrategier (2 timmar).

**Termin 2:** Rättsfallsseminarium: om rättsfallet som juridiskt dokument, föreläsning av lärare tillsammans med bibliotekarie i föreläsningssal (2 timmar); Praxis och Doktrin,

<sup>51</sup> [http://www.jur.lu.se/Quickplace/juridiska\\_fakultetens\\_bibliotek/PageLibraryC12575ED0042BD82.nsf/h\\_Toc/a3db61414e112131c12575ed00467e06/?OpenDocument](http://www.jur.lu.se/Quickplace/juridiska_fakultetens_bibliotek/PageLibraryC12575ED0042BD82.nsf/h_Toc/a3db61414e112131c12575ed00467e06/?OpenDocument)

<sup>52</sup> [http://www.jur.lu.se/quickplace/relatedinfo/PageLibraryC12572FB00296C71.nsf/h\\_/8EE859603F6288BFC125765C004CF51A/\\$file/handlingsplan%20jurfakbibl%202010.pdf](http://www.jur.lu.se/quickplace/relatedinfo/PageLibraryC12572FB00296C71.nsf/h_/8EE859603F6288BFC125765C004CF51A/$file/handlingsplan%20jurfakbibl%202010.pdf)

<sup>53</sup> På Juridicum benämns den undervisning som biblioteket ger för Informationsundervisning.

databasgenomgång av datalärare i datasal (2 timmar); Fastighetsdata, databasgenomgång med datalärare i datasal (2 timmar).

**Termin 3:** Arbetsrättsliga och EU-rättsliga källor, genomgång av bibliotekarie i datasal (2 timmar); PowerPoint, genomgång av program av datalärare i datasal (2 timmar).

**Termin 4:** Ekonomiska källor, föreläsning av bibliotekarier i föreläsningssal (2 timmar); Ekonomiska källor, databasgenomgång av datalärare i datasal (2 timmar); Källkritik och referenshantering, föreläsning av bibliotekarie i föreläsningssal (2 timmar).

**Termin 7-8:** På fördjupningskurserna förekommer spridda föreläsningar av bibliotekarier i samband med att studenterna har skrivuppgifter.

**Termin 9:** Inför examensarbetet, genomgång av bibliotekarier i datasal om relevanta källor och källhantering (2 timmar) samt genomgång av datalärare om uppsatsformatet vid Juridicum (1 timme); Akademisk hederlighet, föreläsning av bibliotekarie i föreläsningssal (1 timme).

Det finns lärandemål som beskriver kunskap och färdigheter som att söka, värdera och finna relevanta källor på de terminer som innehåller informationsundervisning.<sup>54</sup> Lärandemålen examineras av lärarna.

Termin 9 på Juristprogrammet upptas av examensarbetet. De två första veckorna inleds med en obligatorisk seminarierie, som består av tre olika tillfällen. Två av dessa håller biblioteket i (se ovan). En manual över de juridiska källor som finns tillgängliga inom universitetet och fritt på nätet delas ut i form av en tryckt lathund. Lathunden finns även tillgänglig på Juridiska fakultetens biblioteks hemsida. Biblioteket tillhandahåller även en länksamling kallad "Mitt kursbibliotek" där lärare tillsammans med bibliotekarier valt ut länkar som är relevanta under terminen. Utöver den schemalagda undervisningen erbjuds studenterna att boka bibliotekarie löpande under terminen vilket görs i ökande omfattning. I nuläget utnyttjar ca 10% av studenterna denna möjlighet.

## Redovisning av fokusgruppsintervjuerna

Nedan följer en redovisning av vad som framkommit vid de fokusgruppsintervjuer som hållits med studenter, lärare och bibliotekarier vid Juridiska institutionen. Resultaten presenteras i enlighet med de åtta genomslagsindikatorerna.

	<i>Juridiska fakulteten</i>
Studenter	5
Lärare	6

<sup>54</sup> Se utbildningsplan och kursplaner för berörda terminer på [www.jur.lu.se](http://www.jur.lu.se)

Bibliotekarier	5
Summa:	16

### *1. Studenter känner trygghet i sin förmåga att söka relevant material som krävs för att lösa en uppgift*

De studenter som har blivit intervjuade på Juristprogrammet upplever att det är jobbigt att söka information, en erfarenhet som också de lärare som deltar i undersökningen bekräftar.<sup>55</sup> Lärarna upplever att studenterna tycker det är svårt att söka information<sup>56</sup> men det finns även de studenter som tycker det är roligt.<sup>57</sup>

När studenterna söker information till sitt examensarbete känner de att det är svårt att söka och avgränsa sitt sökande av information, när man inte vet exakt vad man söker.<sup>58</sup> Man upplever att det är svårt att bedöma vad man missar<sup>59</sup> och frågar handledaren eller bibliotekarierna i informationsdisken för att försäkra sig.<sup>60</sup> Lärarna får även frågor från studenterna som vittnar om viss otrygghet om hur många källor som man ska ha med.<sup>61</sup>

Studenterna upplever att manualer hjälper dem i sökandet och att det inför uppsatsskrivandet känns bra att känna igen sig i databaser, att man har haft undervisning i dem tidigare under utbildningen.<sup>62</sup> De upprepar även vid flera tillfällen under intervjun att det är viktigt att man behöver söka information under utbildningen för att stärka sin kompetens,<sup>63</sup> annars är det lätt att man känner sig trygg i tron att man kan söka trots att man faktiskt inte behärskar det.<sup>64</sup>

<sup>55</sup> SJA: ...oftast blir man småfrustrerad när man söker material. Det är en jobbig fas i arbetet...  
LJB: Jag tror många tycker det är ganska jobbigt också...

<sup>56</sup> LJE: ...liksom helt hjälplösa handledarmöte efter handledarmöte [...] "Nä, men jag har letat överallt, men jag hittade ingenting"...

<sup>57</sup> LJF: Vissa studenter tycker det är roligt...

<sup>58</sup> SJC: ...svårt framför allt när man inte vet vad man ska skriva.  
SJB: ...det är svårt när man inte vet exakt vad man söker efter och då är det svårt att avgränsa liksom...

<sup>59</sup> SJC: ...man vet aldrig om man har missat något. Det här är svårt...

<sup>60</sup> BJD: ..."täcker detta nu detta?" och "har jag fått allt när jag söker?", det är ofta den typen av frågor...  
SJC: ...vänder mig till handledaren om hon känner till någon artikel eller någonting (SJD: men om man inte vet om sökteknik) ...då ska man fråga info-disken.

<sup>61</sup> LJA: ...inte en ovanlig fråga från studenterna, "hur många källor ska vi ha?"...

<sup>62</sup> SJC: ...den lilla guide / broschyr med guide till alla olika databaserna och vad som finns i dem... så man visste vilken databas man skulle gå in på ...  
SJB: ...glad att ha blivit tvungen och traggla igenom databaserna innan så att liksom man hade koll på det ... för jag menar bara för igenkänningsfaktorn...

<sup>63</sup> SJB: ...det kan kanske handla om det att man får träna sig. Att man tvingas göra någonting, det kan vara så enkelt som att man får en lista på vilka rättsfall som ingår i kursplanen, att man inte kan gå och köpa kompendium i receptionen.

Bibliotekarierna upplever att de får många frågor som tyder på en viss osäkerhet kring sökandet.<sup>65</sup> Det som upplevs som svårt är framför allt äldre material,<sup>66</sup> tryckt material<sup>67</sup> och ibland vissa databaser.<sup>68</sup> Det verkar även som om böcker och artiklar är svårare att söka fram än rättsfall när man kommit till termin 9 och examensarbetet.<sup>69</sup> En av bibliotekarierna tillägger att bibliotekets undervisning kan bidra till ett ökat självförtroende för studenterna genom att introducera koder till och kultur för juridiska källor.<sup>70</sup>

## 2. Studenter upplever att de hittar det material de behöver

De tillfrågade studenterna på termin 9 upplever att de hittar det material de behöver.<sup>71</sup> Lärarna träffar ibland studenter som säger att de inte hittar någonting, men det anses bero på var studenterna har sökt, d.v.s. deras kännedom om källor snarare än begränsningar i deras söktekniska förmåga.<sup>72</sup>

Studenterna tycker att mängden information som man har tillgång till är stor<sup>73</sup> och att det tar tid att hitta det material man behöver.<sup>74</sup> Det som tar tid och som gör det svårt är bland annat att komma på ämnesord och att hitta de artiklar man söker.<sup>75</sup> Man upplever däremot att det är enkelt att hitta lagtext.<sup>76</sup>

---

SJD: ”Jag ska nu söka och vad var det man gjorde”... men om det blir ett arbetssätt, så är det klart att varje gång går fortare och fortare och till slut är det inga problem.

<sup>64</sup> SJB: ...när man sitter på den här undervisningen och man får uppgiften man ska söka som övning, då är det jätte lätt för det finns liksom ett svar. Men när man själv ska söka, då tänker man ok vad jag ska göra nu. Då är man lite osäker då är det så mycket svårare. Det känns lättare när man sitter på undervisningen vilket gör att man tänker, ja ja det här kan jag...

<sup>65</sup> BJA: ...de frågar en gång till för att vara riktigt säkra.

<sup>66</sup> BJA: Äldre material kanske, då är de väldigt osäkra...

<sup>67</sup> BJC: ...däremot när de står inför ett tryckt index, med tre olika uppställningar, då är det jättejobbigt...

<sup>68</sup> BJB: Ibland behöver de kanske hjälp i vissa databaser som t.ex. Westlaw...

<sup>69</sup> BJC: ...böcker och artiklar, det är nästan där de fastnar, för rättsfall och sånt där, det har de ju kommit på då...

<sup>70</sup> BJC: ...blir en viss känsla av att man förstår koder i biblioteket [...] sätt som saker är publicerade på och att det kan bli uppfattar jag en större medvetenhet om vad som finns och är paketerat, det ger självförtroende att våga fråga vidare och gräva vidare.

<sup>71</sup> SJC: ...jag har hittat alla artiklar som jag har letat efter...

<sup>72</sup> LJE: ”Jag hittar ingenting.” Så är ju frågan man måste ställa - Var har du letat?

<sup>73</sup> SJB: Man kan få hur mycket information som helst.

<sup>74</sup> SJB: ...jag lägger enormt mycket tid på info-sökning på egen hand.

<sup>75</sup> SJA: ...med ämnesord och sökord och så, tycker jag det är svårt. Artiklar också...

<sup>76</sup> SJA: ...lagtext behöver man inte hjälp med att ta fram...

Bibliotekets undervisning innehåller moment där bibliotekarierna resonerar kring vad man kan förvänta sig att hitta inom ett ämne och var det kan vara publicerat.<sup>77</sup> Studenterna upplever att informationsundervisningen har varit ett stöd i lärandet för att hitta material i syfte att lösa olika kursuppgifter.<sup>78</sup>

En av de tillfrågade studenterna understryker att sökandet är en väg till att ge perspektiv på rätten, något man ska kunna.<sup>79</sup>

### *3. Bibliotekets undervisning är förankrad i curriculum*

Innehållet i och målet för informationsundervisningen på Juridicum återfinns sedan arbetet med Bologna i form av lärandemål i kurs- och utbildningsplaner.<sup>80</sup>

Ansvar för att studenterna ska uppnå informationskompetens uppfattas av de tillfrågade lärarna som delat mellan lärare och bibliotekarier.<sup>81</sup> Det upplever även bibliotekarierna.<sup>82</sup>

Studenterna är inte medvetna om vilka lärandemål som finns på de olika kurserna, då det framkommit i intervjun att studenterna inte alltid läser kursplaner.<sup>83</sup> Men däremot tycker de tillfrågade studenterna att informationssökning signaleras som något man bör lära sig under sina studier på Juridicum.<sup>84</sup>

---

<sup>77</sup> BJC: ...vi pratar ganska mycket i vår undervisning om att det är viktigt att man förstår hur man söker och vilka källor som finns, men det är ju också den här förståelsen för vad som kan finnas i världen, i det här ämnet...

<sup>78</sup> SJA: ...först fattade jag ingenting, sen efter undervisningen klarade man av att söka fram det man skulle söka fram.

<sup>79</sup> SJA: ...man skulle kunna ha liksom, söka material mer som kanske ger perspektiv på juridiken. Man försöker ju genom utbildningskommittén, i alla fall på pappret, att det inte ska vara bara rent kunskapsmässigt utan att det är också kring juristens roll och kring olika perspektiv på rätten och det är såna saker som man ska kunna ...

<sup>80</sup> LJE: När vi lade om utbildningen vid Bolognaprocessen med lärandemål så var ju biblioteket involverat i detta och skrev egna lärandemål över vad de ville uppnå...

<sup>81</sup> LJE: ...naturligtvis [är det] lärarnas och bibliotekets delade ansvar att se till att tillhandahålla den hjälp som studenterna behöver för att själva ta ansvar för sitt lärande.

<sup>82</sup> BJD: Men vi får ju tilldelat ansvar, men jag menar det är ju de [lärarna] som har ansvaret och som ser till att studenterna har det, både så att de klarar utbildningen och att de har det med sig när de är färdiga jurister ju, men det är väl ganska tydligt att de [lärarna] ser det som att det är bibliotekets ansvar...

<sup>83</sup> SJC: Läser inte kursplan...

<sup>84</sup> SJD: I början på programmet så visades ganska tydligt att informationssökning är det man ska bekanta sig med...

#### *4. Biblioteken är delaktiga i fakulteternas planering av undervisningen*

Lärarna som deltog i intervjun upplever att det finns ett nära samarbete med bibliotekarierna på fakulteten; här inkluderas även samarbete kring kurser.<sup>85</sup> Organisationen är liten och det är lätt att samverka med biblioteket.<sup>86</sup> Att man befinner sig i samma hus underlättar naturligtvis.<sup>87</sup>

Lärarna ser ett värde i att hålla samtal och samarbete igång med biblioteket för att tillsammans kunna vara ett stöd i studenternas lärande och för att kunna följa de förändringar och förändrade behov som uppstår. De tillfrågade lärarna anser att biblioteket på Juridicum är flexibelt och en god samarbetspart.<sup>88</sup> Bibliotekarierna som deltar i studien upplever även de att samarbetet med lärarna är naturligt. Lärarna hör av sig vid behov och då det är motiverat.<sup>89</sup>

Informationsundervisningen är sedan en tid tillbaka planerad i samråd mellan bibliotekarier och lärare, integrerad i utbildningen<sup>90</sup> och kopplad till olika kursuppgifter,<sup>91</sup> som kan behöva stöd i lärandet. När moderatorn ställer en fråga till lärarna som rör huruvida biblioteket kan användas som ett led i att utveckla studenters informationskompetens samtycker samtliga, det är något man ska göra.<sup>92</sup>

Ibland tycker bibliotekarierna dock att det kan vara svårt att komma in i lärarnas planering av kursupplägg, då vissa möten sker informellt.<sup>93</sup> Bibliotekarierna hade önskat sig vara med från

---

<sup>85</sup> LJB: ...det finns, som jag upplever det i alla fall, ett nära samarbete med bibliotekarierna...

LJB: ...samarbete med biblioteket också på olika kurser.

LJA: På vår kurs så tog en föreläsare initiativ till att ta in en ny övning i EU-databaser och, ja, det är så liten organisation, så det kan man göra utan det är några större problem.

<sup>86</sup> LJE: ...en så liten organisation, så det känns inte som om det är speciellt lång väg från föreläsare till bibliotek...

<sup>87</sup> LJC: ...en förutsättning för att det ska fungera så bra som det gör, det är ju, det tror jag, att det finns den här fysiska närheten...

<sup>88</sup> LJC: ...så länge man har ett bibliotek som är anpassningsbart till förändrade förutsättningar och förändrade behov, så är man lyckligt lottad, och det tycker jag att vi har...

LJE: Alltså, jag tycker ju att, det handlar ju om att man ska upprätthålla samarbetet, och det är kanske så att vi har liksom etablerat en struktur...

<sup>89</sup> BJD: Om man tänker när lärarna kommer till biblioteket [...] kan det vara när det är något om plagiering, när det är något sånt som är på gång [...] det ska diskuteras någon policy [...] att skriva referenser det är väl också ett sånt område då blir det naturligt...

BJD: ...de tänker biblioteket i de sammanhang där det behövs och är motiverat...

<sup>90</sup> BJA: ...man är mer integrerad i undervisningen nu, man kommer inte med som någon extra...

<sup>91</sup> BJC: ...de flesta undervisningstillfällen vi har ligger ju när det är speciella uppgifter...

<sup>92</sup> LJB: Jo, men det ingår ju i... Absolut. Så skulle jag säga.

<sup>93</sup> BJA: ...en del verkar mest träffas över en lunch, det är väldigt informellt...

början av upplägget av en kurs för att kunna diskutera utifrån lärandemål hur man lämpligast lägger upp bibliotekets informationsundervisning för att uppnå så bra resultat som möjligt.<sup>94</sup>

Det kommer i intervjun även fram att studenterna upplever att informationsundervisningen kunde ha varit bättre förankrad i ämnesundervisningen, vilket de tror skulle leda till att de verkligen praktiserade informationshantering.<sup>95</sup>

##### *5. Lärarna konstaterar relevanta val av källor i studenternas arbeten*

En av bedömningsgrunderna för examensarbetet på Juristprogrammet är vilka källor man valt att ta med.<sup>96</sup> En av lärarna påpekar också vikten av att ha en dialog med biblioteket för att lägga in rätt informationsundervisning men också lärarnas ansvar att ställa krav på studenterna att använda dessa kompetenser för att lösa kursuppgifter.<sup>97</sup>

Lärarna förväntar sig att studenterna har fått ta del av informationsundervisning och att de har erhållit färdigheter som att söka och värdera källor och även hur man refererar till källorna.<sup>98</sup> Man anser dock att värderandet av källor även ligger på lärarnas ansvar att lära ut.<sup>99</sup>

Lärarna som tillfrågades tycker sig se att studenterna har vissa svårigheter med val av källor, däribland kan nämnas: att ta med rätt mängd av relevanta källor,<sup>100</sup> att man inte hänvisar till primärkällan<sup>101</sup> eller att man anger en referens felaktigt.<sup>102</sup>

---

<sup>94</sup> BJC: *Men att man kunde få vara med och så diskuterade man utifrån lärandemål, både de som är för kursen och sen de som är övergripande mål för hela utbildningen, vad det är för bitar och hur det ska hanteras på den kursen och hur vi då naturligt kan komma in i skrivuppgiften.*

<sup>95</sup> SJE: *...det känns att undervisning i databaser är frikopplat från det man gör. Det är viktigt att det ska vara samtidigt som vi gör en uppgift överlag [...] och så känns det relevant...*

SJA: *...ibland, på vissa kurser så säger lärarna att det här får ni faktiskt plocka fram själva. Vi ger inte kompendier på det, ni måste läsa och söka själva. Man kanske kunde ha lite mer... jag vet inte ... organiserat [...] så får man kanske en lista på det och samtidigt en biblioteksundervisning för att se hur man kan plocka fram det, de fallen och så får man själv öva på det istället...*

<sup>96</sup> LJE: *...jag har ju satt lägre betyg pga att framställningen blir väldigt torftig och enkelspårig eftersom man använt alldeles för lite litteratur och alldeles för mycket kurslitteratur i förhållande till andra källor. Det är självklart att det påverkar kvaliteten, alltså bedömningen.*

LJF: *Använt primärkällor, sekundärlitteratur, hur långt har man grävt? Har man läst kanske mera specificerad litteratur, kanske till och med på ett okänt exotiskt språk har relevans.*

LJA: *Och i allmänhet så påverkar det [val av källor] ju kvaliteten och innehållet också, det hänger ju samman.*

<sup>97</sup> LJE: *När vi pratar om kvalitet och resultat och sånt, vi kanske inte bara då ska säga att kommunikationen mellan läraren och biblioteket [...] utan också att vi också har ett ansvar för att se till att studenten utnyttjar den kompetensen.*

<sup>98</sup> LJC: *Jag förväntar mig också då att, förutom detta att kunna söka i databaserna, också att värdera det man hittar [...] också hur man refererar till det...*

<sup>99</sup> LJB: *Värdera tycker jag också är lite någonting som ligger hos lärarna.*

<sup>100</sup> LJE: *Det kanske inte blir så bra om du bara tittar på detta, det blir ju mer nyanserat och genomarbetat om du letar vidare lite grand, så man försöker att uppmuntra dem och styra dem in på att söka sig vidare.*

## 6. Studenter kan söka fram och bedöma relevanta källor

Studenterna på Juridicum kan i huvudsak söka fram och bedöma relevanta källor när de läser på termin 9.<sup>103</sup> De använder sig av olika metoder för att söka fram material som att gå från källa till källa,<sup>104</sup> utgå från auktoriteter<sup>105</sup> eller gå igenom tidskrifters innehållsförteckningar.<sup>106</sup> Studenterna tror att om de fick jobba ännu mer med informationssökning skulle de behärska det bättre, då man ser det som en process som lärs in.<sup>107</sup>

När vi frågar lärarna svarar de att de ser en stor variation i förmågan att söka och välja källor till examensarbetet.<sup>108</sup> I de fall det är en lägre kvalitet på källorna, är det svårt att bedöma om det beror på för studenten låg ambition eller okunskap.<sup>109</sup>

Lärarna anser att det är viktigt att förmedla till studenterna relevansen i att bedöma värdet i var materialet är publicerat och av vem<sup>110</sup> samt vilken aktualitet källorna har.<sup>111</sup> Men lärarna reflekterar under intervjun över att vissa färdigheter, som att bedöma aktualitet till exempel, kan vara en tyst kunskap som ibland kanske inte lärs ut.<sup>112</sup>

---

<sup>101</sup> LJE: Alltså, jag har ju ganska ofta den typen av exempel, att man hänvisar, man refererar vad som står i en lagtext och så hänvisar man till kommentaren till miljöbalken eller Michanek Zetterberg i stället för att ange att det här står i lagboken.

<sup>102</sup> LJE: Att man inte förstår det här att man ska ange vad det är för material...

<sup>103</sup> LJC: Så gott som uteslutande att studenterna behärskar det [informationssökning]...

<sup>104</sup> SJC: En artikel hänvisar till någon annan artikel som hänvisar till ytterligare någon annan, det blir en kedja, så har jag gått till väga.

<sup>105</sup> SJD: ...men samtidigt kommer jag att leta efter auktoriteter i området...

<sup>106</sup> SJA: ...gick jag genom de senaste årgångarna ... inte att söka utan att man läser innehållsförteckningarna och ser vilka artiklar de har. Det sättet som jag använde var bra.

<sup>107</sup> SJD: ...men om det blir ett arbetssätt, så är det klart att varje gång går fortare och fortare och till slut är det inga problem överhuvudtaget.

SJC: Man lär sig egentligen inte förrän man själv börjar använda det och det gör man inte i så stor omfattning...

SJC: Juristutbildningen i Lund är ganska teoretiskt inriktad men andra juristutbildningar i Sverige är mer case-baserad inläring och om man har Case-baserad inläring, då måste man lära sig att söka information.

SJE: Man blir bekväm, när man får litteraturlistan i början på terminen [...] i Storbritannien fick man en lista på rekommenderad litteratur och då fick man panik ... då måste jag ta ställning till den information som finns inte bara få det här ... man behöver knuffas framåt i den riktningen under utbildningen.

<sup>108</sup> LJE: Jag måste säga att jag är förvånad över hur tafatta många studenter är [...] Nu talar jag naturligtvis inte om alla, det finns de som är jätteduktiga.

<sup>109</sup> LJA: ...skrev de det här på en kvart eller är de väldigt obegåvade i att söka...

<sup>110</sup> LJC: ...tanken att förmedla till studenterna att det beror på var den publicerats och vem som skrivit den, vilket jag inte är säker på att alla studenter kanske vet.

<sup>111</sup> LJB: ...en annan sak är aktualiteten, det är inte alltid de har rätt - Oj, här har vi källor från 99 bara, och då är det OK - det tycker inte vi är OK.

<sup>112</sup> LJB: ...en annan sak är aktualiteten [...] sån där tyst kunskap, nåt som inte vi tänker på...



När det gäller svårigheter att söka fram material, är det framför allt internationellt material som är svårt.<sup>113</sup>

### *7. Studenters informationskompetens är relevant för det kommande arbetslivet*

Lärarna anser att informationskompetensen utgör en del av utbildningen och att det är en viktig del i att vara jurist.<sup>114</sup> Var studenterna än kommer arbeta efter sin examen är det relevant att veta hur man söker fram material som stödjer ens slutsatser.<sup>115</sup>

Bibliotekarierna använder bl.a. det kommande yrkeslivet för att motivera studenterna till att lära sig informationssökning och värdering.<sup>116</sup>

Även de tillfrågade studenterna på Juridicum är medvetna om att informationskompetens är viktigt för en jurist.<sup>117</sup>

## Sammanfattning

Det finns en väl förankrad plan på Juridiska fakulteten för att nå målet med informationskompetenta studenter som självständigt kan söka, finna och värdera källor till sina självständiga arbeten. Det finns sedan Bologna-processen 2007 informationsundervisning på nästan alla Juristprogrammets terminer. Bibliotekarierna som undervisar på Juristprogrammet har båda gått högskolepedagogisk utbildning och undervisar ca 50-70 timmar per termin.

Lärarna och bibliotekarierna samarbetar bra, detta kanske främst för att det finns en tydlig medvetenhet och strategi hos biblioteksledning och medarbetare att arbeta för att utveckla bibliotekets verksamhet och svara på de behov som finns från utbildning och forskning. Att biblioteket är positivt till förändring och till att förnya och höja sin yrkeskompetens gör biblioteket till den flexibla samarbetspart som lärarna kallar det. Det finns även en rad goda omständigheter som gynnar samarbete, t.ex. en liten organisation, endast en större utbildning att fokusera på och ett gemensamt hus, och inte minst att lärarna är medvetna om betydelsen

---

<sup>113</sup> BJD: ...när de skriver examensarbete, så är det ju ofta de som söker det internationella materialet som kommer...

<sup>114</sup> LJB: Det är ju en del av utbildningen. Det är en jätteviktig del när man ska bli jurist. Det är ju en av grundbultarna, anser jag.

<sup>115</sup> LJE: Du måste kunna hitta relevanta argument för dina slutsatser, oavsett om du jobbar på domstolen eller på migrationsverket [...] och på alla andra ställen.

<sup>116</sup> BJA: ...de måste kunna söka det här även när de jobbar sen [...] så därför är det inte så där jättesvårt steg att motivera folk just att lära sig detta...

<sup>117</sup> SJA: ...informationssökningen är en jätteviktig färdighet som man måste ha när man blir klar...

av de generella kompetensernas relevans. Fakulteten arbetar dessutom aktivt för en förbättrad lärandemiljö med studenten i centrum.

Eftersom kvaliteten på källorna i examensarbetet utgör ett av bedömningskriterierna och merparten av examensarbetena vid Juridicum blir godkända, kan man dra slutsatsen att studenternas arbeten innehåller val av relevanta källor. Men det är svårt att bedöma hur studenten faktiskt har sökt fram sina källor och vilken informationskompetens de slutligen besitter vid examen. Det finns dock en uppfattning hos studenter, lärare och bibliotekarier vid Juridiska fakulteten att studenterna har en god informationskompetens då de slutfört Juristprogrammet.

Lärandemål beskriver kompetenser och färdigheter som studenterna ska uppnå för att självständigt kunna finna relevant material och målen examineras i olika kursuppgifter på programmet. Trots att de inte alltid läser kursplaner och lärandemål, upplever studenterna på Juridicum att personal vid fakulteten signalerar att informationskompetens är viktigt för deras studier och kommande yrkesliv.

Däremot upplever inte studenterna att informationsundervisningen är tillräckligt förankrad i utbildningen. Man får lära sig vad som är viktigt men inte praktisera framtagande av material, utan tilldelas snarare kompendier (något som dock är under förändring). Studenterna påstår att denna brist beror på den pedagogiska metod utbildningen praktiserar. De säger att en mer case-baserad utbildning skulle gynna ett inlärande av informationssökning. Detta kan vara orsaken till att studenterna till viss del känner en otrygghet när de på nionde terminen ska söka information. De upplever dock att de i slutändan hittar den information de behöver.

Bibliotekarierna vid fakulteten driver arbetet med informationsundervisningen framåt och ser att ett nästa steg gärna skulle vara att i större utsträckning vara delaktiga i den formella mötesorganisation kring utbildning som finns vid fakulteten.

## Medicinska fakulteten

Medicinska fakulteten består av sex institutioner i Lund och Malmö.<sup>118</sup> Fakulteten har 1200 anställda, drygt 900 forskarstuderande, 2500 helårsstudenter på nio utbildningsprogram på grundnivå, fem på mastersnivå och flera fristående kurser som är välbesökta av sjukvårdspersonal.<sup>119</sup>

Fakultetsstyrelse, dekanus, fakultetsledning, kansli och nämnder utgör organisationsschemat. Det finns flera kommunikationsvägar inom fakulteten som exempelvis personaltidningen NärV, en e-bulletin, olika e-postlistor inom såväl universitets del som SUS (Skånes universitetssjukhus). Dessa kommunikationsvägar är av strategisk betydelse för Bibliotek & IKT.

Biblioteket har representerats i de tre befintliga utbildningsnämnderna<sup>120</sup> sedan 2006. Bibliotekets deltagande i nämndmötena är inte rutinmässiga utan efter behov från antingen bibliotekets eller nämndernas sida. Likaså deltar kontaktbibliotekarierna i lärarmöten för respektive program efter behov och överenskommelse.

### *Bibliotek & IKT*

Bibliotek & IKT består i dagsläget av 25 medarbetare varav 14 är bibliotekarier. Fakultetens studenter har tillgång till tre bibliotek med totalt 150 sittplatser, såväl enskilda studieplatser som grupprum, samt 100 publika datorer. Biblioteket på CRC (Clinical Research Centre) och HSC (Health Sciences Centre) är öppet 8–18 måndag till torsdag och 8–17 på fredagar. Medicinska fakultetens bibliotek på SUS i Lund/Blocket är bemannade under kortare tider, men studenterna har tillgång till biblioteket via passerkort. Även på CRC kan studenterna använda studieplatserna dygnet runt genom sitt passerkort. Lokaltillgängligheten för studenterna på HSC sträcker sig mellan 8 och 22 vardagar.

Bibliotek & IKT har ingen formell handlingsplan för sitt pedagogiska arbete. I verksamhetsbeskrivningen står det dock att biblioteket ska ”vara en viktig del i den pedagogiska processen” inom fakulteten.<sup>121</sup> Behovet av att ”uppnå informationskompetens i fakultetens alla led” har formulerats i ”Biblioteks- och IKT plan 2010” som att ”relevanta utbildningar av hög kvalitet erbjuds för att tillförsäkra hög informationskompetens hos fakultetens forskare, lärare och studenter.

På Bibliotek & IKT spelar undervisningen en central roll. Förutom för grundutbildningen arrangerar biblioteket kurser till andra användargrupper som lärare, forskare, doktorander,

---

<sup>118</sup> Institutionen för experimentell medicinsk vetenskap, Institutionen för hälsa, vård och samhälle, Institutionen för kliniska vetenskaper (Lund), Institutionen för kliniska vetenskaper (Malmö), Institutionen för laboratoriemedicin (Lund) och Institutionen för laboratoriemedicin (Malmö).

<sup>119</sup> [http://www.med.lu.se/om\\_fakulteten](http://www.med.lu.se/om_fakulteten)

<sup>120</sup> Nämnden för biomedicinsk, medicinsk och folkhälsovetenskaplig utbildning, Nämnden för omvårdnadsutbildning (NOU) och Nämnden för rehabiliteringsutbildning.

<sup>121</sup> [http://www.med.lu.se/bibliotek\\_och\\_ikt/kontakta\\_oss/om\\_biblioteket/verksamhet](http://www.med.lu.se/bibliotek_och_ikt/kontakta_oss/om_biblioteket/verksamhet)

anställda vid SUS respektive fakultetens administrativa personal. På uppdrag från utbildningen på forskarnivå har biblioteket ansvaret att genomföra en veckas poänggivande obligatorisk kurs för nyantagna doktorander.

Alla undervisande bibliotekarier ska ha gått kursen Introduktion till högskolepedagogisk kurs som arrangeras av MedCUL.<sup>122</sup> Undervisningsgruppen, som består av elva bibliotekarier och tre IT tekniker, utgörs av kontaktbibliotekarier, som arbetar med grundutbildning, forskarutbildning och kursgivning till SUS samt undervisande bibliotekarier på fristående kurser. Undervisningen på fristående kurser presenteras på hemsidan samt marknadsförs via e-postlistor och i fakultetens e-bulletin.

Biblioteket arbetade intensivt med Bolognaprocessen och lämnade förslag på lärandemål för alla nivåer (grund-, avancerad och forskarnivå) till utbildningsansvarig inom fakulteten. De flesta biblioteksundervisningar på grundnivå planeras i samarbete med lärarna och står med i schemat. Deltagande i dessa undervisningar är inte obligatoriskt, men kommunikation med läraren kan påverka ett högre deltagande. Antal undervisningstimmar för varje undervisande bibliotekarie varierar, men bibliotek & IKT stod för ca 620 timmars undervisning under 2010, varav ca 60 timmar var schemalagd för sjuksköterskeutbildningen.

Utöver den i grundutbildningen integrerade undervisningen och de fristående kurserna erbjuder biblioteket sökverkstad och uppsatsverkstad till studenter som behöver mer hjälp än vad de får inom ramen för sina utbildningar. För tre år sedan tog kontaktbibliotekariegruppen initiativ till att starta ett s.k. Forum för lärare och bibliotekarie. Inom ramen för Forum hölls en rad seminarieserier om informationskompetens, kursböcker och digitala läranderesurser, vilket klart har förbättrat kommunikationen med lärarna. Exempel på andra aktiviteter som underlättar kontakt med lärarna är den fysiska närheten till utbildningen, framför allt i HSC, seminarium om läshinder för lärarna och studievägledarna samt deltagande i flera projekt som berör lärandet på olika sätt.<sup>123</sup> Användning av virtuell lärandemiljö som LUVIT och Mitt kursbibliotek är mycket vanlig för de flesta kurser på framför allt grundutbildningen.

Nästan alla grundutbildningar inom fakulteten arbetar enligt problembaserat lärande, PBL, vilket ställer höga krav på att studenten tar ansvar för sitt eget lärande. Detta har varit en viktig utgångspunkt för biblioteket när det gäller att satsa på utveckling av en betydande generell kompetens hos studenterna redan från termin 1. Under de följande terminerna har bibliotekets undervisning fått olika former beroende på studenternas uppgifter och efter överenskommelse med lärarna.

---

<sup>122</sup> MedCUL= Medicinska fakultetens Centrum för Undervisning och Lärande.

<sup>123</sup> Bland dessa kan nämnas digitala kompendier för Institutionen för hälsa och samhälle, kartläggning av läsplattor, användning av referenshanteringssystem till grundstudenter.

### *Sjuksköterskeutbildningen*

På sjuksköterskeutbildningen antas ca 100 studenter per termin. Sjuksköterskeutbildningen är en kandidatutbildning på 180 hp. Examensarbetet är på 15 hp. Nästan 90 % av studenterna blir klara med sin utbildning i tid. Ett av lärandemålen för sjuksköterskeexamen formuleras som följer: Studenten ska *Visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information.*<sup>124</sup>

### *Bibliotekets undervisning*

**Termin 1:** Bibliotekspresentation och introduktion till MeSH-termer (1,5 timme);<sup>125</sup> Träff med kontaktbibliotekarien efter några dagar med individuell sökning i PubMed (ca 1,5 timme); Undervisning kring hur man gör en litteraturstudie, referenshantering enligt APA stilen (*American Psychological Association*), källkritik samt systematisk sökning i PubMed och CINAHL (3 timmar). Efter undervisningen delas studenterna i mindre grupper och får hjälp att söka vetenskapliga artiklar för litteraturstudien; Extra resurstillfälle (2 timmar); Uppsatsverkstad (2 timmar).

**Termin 6:** Fördjupningskurs om sökning i databaser och referenshantering (2 timmar); Uppsatsverkstad vid två tillfällen (2 x 1 timme). Dessutom har studenterna möjlighet att delta i en planerad sökverkstad eller att boka en tid med bibliotekarien.

Studenterna har tillgång till manualer/guider till informationssökning och referenshantering via bibliotekets hemsida. Dessa manualer delas även ut i tryckt form vid undervisningen.

## Redovisning av fokusgruppsintervjuerna

Nedan följer en redovisning av vad som framkommit vid de fokusgruppsintervjuer som hållits med studenter, lärare och bibliotekarier vid Medicinska fakulteten. Resultaten presenteras i enlighet med de sju genomslagsindikatorerna.

	<i>Medicinska fakulteten</i>
Studenter	5
Lärare	4
Bibliotekarier	5
Summa:	14

<sup>124</sup> [http://portal.omv.lu.se/Portal/grundniva/sskprog/start\\_201102/u\\_kplaner](http://portal.omv.lu.se/Portal/grundniva/sskprog/start_201102/u_kplaner)

<sup>125</sup> MeSH står för "Medical Subject Headings". MeSH-termer är en tesaurus (ämnesordslista) över kontrollerade termer inom medicin som i dagsläget innefattar ca 25000 ämnesord.

## *1. Studenter känner trygghet i sin förmåga att söka relevant material som krävs för att lösa en uppgift*

Deltagande lärare och studenter från sjuksköterskeutbildningen tycker att studenterna har överlag lätt att söka information.<sup>126</sup> I vidare diskussioner på ett mer konkret plan påpekar man vilka svårigheter som dock ändå kan uppstå. Detta illustreras av en variation av uppfattningar. Studenterna kan ha problem med att hitta bra sökord,<sup>127</sup> att komma åt fulltextartiklar,<sup>128</sup> problem med identifiering av en lämplig MeSH-term<sup>129</sup> problem att avgränsa<sup>130</sup> eller ha svårt att återfinna givna referenser.<sup>131</sup> Ändå känner man sig trygg och säker att man får tillräckligt med hjälp.<sup>132</sup>

## *2. Studenter upplever att de hittar det material de behöver*

Såväl bibliotekarier som studenter tycker att studenterna kan hitta det de behöver.<sup>133</sup> Trots detta talar man om konkreta svårigheter i sammanhanget som ibland kräver lärarens eller

---

<sup>126</sup> SMB: ...så att jag tycker att jag ändå känner mig mer trygg nu i att söka i PubMed och veta hur jag ska avgränsa mig och att det är, alltså ibland kan det kännas mer avancerat än vad det är, för det är inte så himla svårt egentligen.

LMD: Jag inser ju att studenterna är bättre än vad jag är på att söka systematiskt, egentligen.

LMD: De är jätteduktiga på att söka, för det kan man känna att de faktiskt är, på hugget och det går snabbt som ögat.

SMB: ...det känns att vi har fått tillräckligt med verktyg under utbildningen i alla fall för att kunna använda det på ett optimalt sätt...

<sup>127</sup> LMD: Och det är det svårare för dem i databaser som är mer odefinierade sökmodeller. MedLine är ju tacksam på det sättet ... Det är mycket svårare i andra baser där det inte finns den strukturen, så det är ett problem.

<sup>128</sup> SMA: ...för mig är det väl vetenskapliga artiklar [...] när man läser abstrakt så ser det väldigt intressant ut och det är det vi ville ha och sen hittar man inte det, klickar man på fulltexten och det kommer inte.

<sup>129</sup> LMA: ...det är att hitta MESH-termerna...

BME: Vissa har ju väldigt avancerade sökningar med alla möjliga MeSH termer...

<sup>130</sup> SMA: ...t ex häromdagen sökte jag i PsycINFO och sen valde jag några ord, några sökord och så kom massa... några tusen och fast jag limiterade. jag använde limits, då kände jag nästan huvudvärk.

<sup>131</sup> SME: ...sen tar jag hela titeln, klistrar in i rutan, i sökningsrutan och hittar ingen artikel alls. Och det försökte jag med olika artiklar, det var ett problem som uppstod flera gånger...

<sup>132</sup> SME: Jag känner mig trygg för jag vet att jag får den hjälp som jag behöver.

<sup>133</sup> SMA: ...men PubMed är lite, alltså det kommer fram det vi behöver, känns det som i all fall.

BMA: Men jag kan också hålla med att nivån har ändrats lite grann där, att de [studenterna] behärskar själva söktekniken och förstår ungefär hur man kan genomföra en sökning...

SME: Jag har letat efter information och så har det inte varit något problem för mig. Ja ... kan orientera mig i databaserna och hitta källor.

SMB: ...det har också, tror jag, att ha med att vi har kommit så långt i utbildningen att man har lärt sig att söka på sökdatorerna i fall det är en bok man vill ha...

SME: ...som B sa, vi brukar komma till bibliotekarie bara när man, ja, har vissa problem, men oftast klarar man själv och jobbar självständigt

handledarens inblandning.<sup>134</sup> Svårigheterna anses bero på olika aspekter, bland annat på vilket sökord man väljer eller om man har ett smalt ämne.<sup>135</sup>

Att få för många eller få träffar i en viss sökning upplevs av både lärare och studenter som ett problem.<sup>136</sup> Såväl bibliotekarie som lärare bekräftar att det är svårt för studenten att veta om han/hon har hittat det som skulle kunna återfinnas i en bra sökning.<sup>137</sup>

Studenterna hävdar att de får tillräckligt med hjälp för att kunna klara uppgifterna och ibland för mycket!<sup>138</sup> Detta antyds av lärarna också.<sup>139</sup> Enligt studenterna anses upprepningen bero på en bristande kommunikation mellan lärare och bibliotekarie,<sup>140</sup> men man är också medveten om att studenterna har olika kunskapsnivåer.<sup>141</sup>

### *3. Bibliotekens undervisning är förankrad i curriculum*

Lärandemål som avser förmågan att söka, samla och värdera information finns på samtliga kursplaner inom Medicinska fakulteten och lärarna från fokusgruppen känner till det.<sup>142</sup> Även

---

<sup>134</sup> LMB: *Det händer ju att studenter kommer och säger att vi hittar ingen litteratur, vi hittar inga artiklar om det här, och då går jag ofta in själv då, och kontrollerar vad som finns.*

LMB: *Det är samma med handledning, för då har man de här uppsatserna i huvudet när man läser olika texter eller artiklar och så, man har den här sökarlampan då, på nåt sätt, och hittar man nåt då som skulle kunna passa, så blir de ju tipsade om det.*

<sup>135</sup> BME: *...han hade sökt ganska bra själv, på MeSH-termer också så att han verkade ju ändå ha koll på hur man skulle bära sig åt, men eventuellt hade han kanske för smalt ämne eller så, för jag hjälpte honom också, och det var väldigt lite träffar ändå, så att, så fick jag skicka vidare honom till kontaktbibliotekarien.*

<sup>136</sup> LMD: *Ett annat problem är att de drunknar i information, även om de söker rätt, så får de 50 000 träffar eller vad det kan vara...*

SMC: *Ja ... men lite så känns det ibland för att hitta just det man verkligen söker ... begränsa för mycket eller för lite och det är så här. Att man bara ändra ett ord så skiljer det liksom 30000 liksom.*

<sup>137</sup> BMC: *...så berättade hon att "Jag har gjort sökningen själv och fick väldigt få träffar, så jag ville bara kontrollera att du fick samma resultat", så det var lite lustig upplevelse. Sånt kan också hända.*

LMD: *Det är ju alltid svårt ... men det är ju alltid frågan "Finns det något bättre eller finns det nånting som är lite mer..."*

<sup>138</sup> SMB: *...vi har blivit instruerat i från första terminen, har vi fått upprepat under hela utbildningen säkert minst en gång per termin har varit någon inne och pratat om hur söker man i PubMed. Man gör så hör, MeSH termerna hitta ni här...*

<sup>139</sup> LMD: *Ibland tom att jag nog tycker att studenterna får för mycket. Alltså för många genomgångar. Hur många gånger ska man egentligen ha en sökgenomgång när man går i termin fyra.*

<sup>140</sup> SMB: *...och så när information upprepas, vilket det görs mycket på utbildningarna, så undrar man också i fall verkligen om det finns ett samarbete, att det kommer en bibliotekarie som säger en sak och sen kan läraren precis säga samma sak. då funderar man aha, var brister det någonstans...*

<sup>141</sup> SMD: *...och att man inte ska glömma att det ändå finns olika nivåer på oss. Det finns dem som har redan en akademisk bakgrund och det finns dem som inte har det.*

<sup>142</sup> M: *För det programmet som ni är involverade i ... om det finns lärandemål som då avser förmåga att söka, samla och värdera relevant information?*

studenterna är till största delen medvetna om detta.<sup>143</sup> Att informationssökning kommer på schemat från första terminen, inför olika seminarier och uppsatsskrivande är en bekräftelse på att dessa genomgångar är integrerade i utbildningen.<sup>144</sup>

Att bibliotekets undervisning ska vara förankrad i kursplanen anser kontaktbibliotekarierna vara viktigt.<sup>145</sup> Detta bedöms ha en central betydelse för att bana väg och skapa förutsättningar för att handleda studenterna till att bli informationskompetenta. Bibliotekariegruppen har olika syn på sin undervisande roll i detta sammanhang: att bibliotekarie ska uppträda mest som en lärare i utbildningen,<sup>146</sup> att detta är lärarens ansvar,<sup>147</sup> och att lärare och bibliotekarie ska arbeta mot samma mål i denna fråga<sup>148</sup> även om det är utbildningen som har yttersta ansvaret.<sup>149</sup> Att sikta mot samma mål, kräver att bibliotekarier ingår i lärarteamet för att få en helhetssyn på studentens behov.<sup>150</sup>

---

LMD: *Ja, det finns det.*

LMA: *Ja, det finns det.*

<sup>143</sup> M: Finns det något lärande mål när det gäller informationssökning, alltså att söka, samla och värdera. Vet ni om det finns något lärande mål i er kursplan?

SMC: *Lärande mål i kursplanen att vi ska kunna saker och ting.*

SME: *Jag vet inte.*

SMB: *Ju, jag tror att det stå så här "att kunna värdera och söka information" i vissa kursplaner...*

SMA: *Ja, att granska.*

SMD: *Ja.*

<sup>144</sup> SMB: *...det har med informationssökning, alltså informationssökning ingår i, det är en del av utbildningen.*

SMA: *...om man har glömt det med hur man ska söka artiklar, har man glömt något, då är det väldigt relevant. i början av uppsatsskrivande, så ska man söka och sen kortare väggar och sånt, tycker jag.*

SMC: *...att man har seminarier och så där att man verkligen tar upp det man har hittat så att man uppmuntras till att söka vetenskaplig information...*

<sup>145</sup> BMA: *Och vi har kanske inte förankring i beslutsprocesserna, men vi kan vara med på nämndmötena och få kontakt med nämnden och få information, men vi har kanske inte yttranderätt eller är delaktiga i besluten, men det är en viktig kanal för och för kontaktbibliotekarierna, för att vara delaktiga och för att höra vad som händer på utbildningar...*

BMB: *Ja, sen är det viktigt att bibliotekets undervisning blir integrerad i kurserna, det är väl nästan det som är det viktigaste...*

<sup>146</sup> BMC: *...vi borde liksom bli mer av lärare i utbildningarna, än vad vi kanske är just nu...*

<sup>147</sup> BME: *Alltså, biblioteket är ju inte med och lägger upp utbildningen, så ligger ju det ansvaret på lärarna och de som planerar undervisningen, alltså utbildningen...*

<sup>148</sup> BMA: *...att alla som är inkopplade i en utbildning ska sträva åt samma mål och är man då mer integrerad, och är en lärare precis som alla andra, så är det kanske större chans att uppnå de kursmål som alla jobbar med, åt samma håll.*

BMB: *Ja det tror jag definitivt ... och att man ser varandra som ett team, på något sätt, där målet är att studenten ska efter kursen kunna detta och detta.*

<sup>149</sup> BMA: *Ja, jag tycker också, utbildningarnas ansvar alltid, det måste det ju vara...*

<sup>150</sup> BMA: *Jag skulle vilja ingå i ett lärarteam, så att säga, där man inför kursstart, där man vet att biblioteket ska vara med, att man tittar gemensamt på de olika kursmomenten, inte bara i bibliotekets del, utan man är med och ser helheten och förstår vad är det som är mitt moment i kursen...*

BMB: *För att vi ska kunna ge dem så måste vi ju också ha bakgrunden till vad är målet med kursen...*



Deltagande lärare i intervjuerna tycker att ansvaret för studenternas informationskompetens vilar på utbildningen.<sup>151</sup> Bibliotekariens roll i denna process tycks vara att lära ut verktyget,<sup>152</sup> medan det är läraren som har ansvar för att studenten ska kunna värdera en vetenskaplig process.<sup>153</sup> Det kan ändå förekomma att studenten skriver om något ämne som är nytt även för läraren, då kan bibliotekarien ha större roll.<sup>154</sup>

#### *4. Biblioteken är delaktiga i fakulteternas planering av undervisningen*

Att bibliotekarie och lärare samarbetar är inget känt faktum för studenterna,<sup>155</sup> men studenter tycker att så borde vara fallet.<sup>156</sup> Studenterna ser oftast biblioteket/bibliotekarien som till den man ställer sina frågor om lån av en bok, hämta en beställd bok, beställa artiklar.<sup>157</sup> Ändå, om läraren inte kan svara på en viss fråga, är det bibliotekarien som blir tillfrågad.<sup>158</sup>

---

<sup>151</sup> LMD: *Jag tycker att ansvaret ligger på utbildningen ... högst i all fall. Det är utbildningen som definierar vad utbildningen ska innehålla, vilka krav vi har, vilken standard det ska vara och ... sen får man ta hjälp av olika strukturer ... för att nå dit. För man kanske inte har kunskapen att lära dem det, men det måste vara utbildningen som äger kvalitetsfrågan, helt klart...*

LMB: *Jag tycker det ligger på utbildningen, just att värdera informationen, där ligger mycket ansvar på utbildningen och på kursen.*

<sup>152</sup> LMD: *Det praktiska hantverket. Som jag ser det. Att söka, att lära sig söka praktiskt t.ex. Sen är det vi som får lära dem att värdera informationen, men det är det man vill, framför allt, att orientera sig vad som finns och vilka möjligheter de har och hur man når dem med bra kvalitet...*

LMB: *Sen tycker jag att biblioteket har ett ansvar för att hålla sig aktuell med vilka olika baser som finns, alltså olika källor för att hitta information. Att man kan förmedla det ut i verksamheten. Och hur de används. Just det här hantverket tycker jag biblioteket har ansvar för, det här med hur man använder de olika databaserna på ett bra sätt.*

<sup>153</sup> LMD: *För mig är den kompetensen väldigt förknippad med, alltså en vetenskaplig process på nåt sätt, att för att kunna värdera, så måste man kanske forska...*

<sup>154</sup> LMD: *Sen är det så att alla de ämnen som studenterna skriver om fixar man inte heller själv som lärare. De kan skriva uppsats om nånting som är helt obekant för mig.. Det är lika svårt för mig att göra sökningar som för dem egentligen, om det är väldigt vida termer eller så, och de drunknar i information. Då måste man ju skicka dem till bibblan. Egentligen så, för att de ska få hjälp.*

<sup>155</sup> SMA: *Idag uppfattade jag att det finns ett sådant samarbete.*

SMB: *...och så när information upprepas, vilket det görs mycket på utbildningarna, så undrar man också i fall verkligen om det finns ett samarbete, att det kommer en bibliotekarie som säger en sak och sen kan läraren precis säga samma sak. då funderar man aha, var brister det någonstans...*

SME: *Nej, jag känner inte till sånt [samarbete]...*

<sup>156</sup> SMA: *...det behövs samarbete eftersom bibliotekarie kommer att, eller undervisar i hur man ska söka och allt det...*

SME: *Jag känner att det måste vara något självklart att det måste finnas ett samarbete mellan lärare och bibliotekarie på biblioteket, annars hur ska man ha en vetenskaplig nivå på utbildningen och liksom rätt nivå på allt inom högskolan.*

SMB: *Det är en förutsättning för att det ska fungera men vår utbildning är ett ganska bra exempel på att det inte fungerar.*

<sup>157</sup> SMB: *Det är väl egentligen ganska sällan som man går till bibliotekarien ... om det är något som krånglar, så kan dem hjälpa vidare liksom. men annars är det mest praktiska grejer som man frågar om, typ om att lämna tillbaka en bok eller hur länge man får låna det eller om kopiatorn inte fungerar.*

Lärarna anser att samarbetet med lärarna är gott.<sup>159</sup> Bibliotekets undervisningstillfällen har genom samarbete kopplats till en viss uppgift som studenterna ska genomföra.<sup>160</sup> Ett annat exempel är att läraren kontakter kontaktbibliotekarien om hon/han inser att studenterna behöver mera hjälp med t.ex. referenshantering relaterad till en viss uppgift.<sup>161</sup>

Lärarna hävdar klart och tydligt att biblioteket gör skillnad<sup>162</sup> och att de inte tvekar att kontakta bibliotekarien när dennes kompetens behövs.<sup>163</sup>

##### 5. Lärarna konstaterar relevanta val av källor i studenters arbete

Studenterna förväntas använda sig framför allt av vetenskapliga artiklar snarare än kurslitteratur inför examensarbetet, men det förekommer undantag med hänsyn till uppsatsämnet.<sup>164</sup> Lärarna hävdar att studenter kan hitta relevanta källor och man ser klart och tydligt en progression i studenternas arbete ju längre de kommer i sina studier.<sup>165</sup>

---

<sup>158</sup> SME: På vissa nivåer har man inga kunskaper, och då så klart bibliotekarien kan hjälpa med. Han eller hon kan visa hur man letar fram information...

LMD: De kan skriva uppsats om någonting som är helt obekant för mig ... Då måste man ju skicka dem till bibblan. Egentligen så, för att de ska få hjälp.

<sup>159</sup> LMA: Jag tycker den fungerar utmärkt faktiskt. Vi har, i min kurs så är de kurserna jag är examinationsansvarig [för], som är de vetenskapliga kurserna, där har vi väldigt mycket samarbete med biblioteket, som är inne i varje kurs och vi har verkstäder, skrifvarverkstäder och sökverkstäder...

LMB: Jag upplever också att det, lite, alltså de personer som arbetar här är väldigt serviceinriktade...

<sup>160</sup> BMB: ...när biblioteket kommer in så finns det ju en uppgift som man har diskuterat med lärarna att det här ska de göra, så att det finns en naturlig del...

BMA: På läkarutbildningen är det ju också kopplat till en uppgift, att då ska studenterna söka efter en vetenskaplig artikel som de sen ska skriva ett referat av...

<sup>161</sup> LMA: Jo ... då pratar man lite med kontaktbibliotekarien, så tar hon upp det lite extra. Att det inte ska vara punkt framför parentes. Det är sådana små enkla saker som vi behöver hennes hjälp att få...

LMD: Och det är nästan en förutsättning att man har en dialog kring också vad man vill, för skulle det sägas något fel, så skulle ju varje student till varje uppsats t.ex. referera inkorrekt och då skulle alla handledare behöva korrigera detta manuellt ... så där är ju en jätteviktig sak som sker när man går igenom t.ex. referenstekniken. Så man måste ju ha en dialog.

<sup>162</sup> (Moderator har tidigare ställt en fråga om biblioteket kan göra en skillnad.)

LMD: Ah ... kan göra en stor skillnad.

LMA: Det gör de.

LMD: Ja, det gör de absolut. Och där är biblioteket jätteviktigt.

<sup>163</sup> LMB: Här hade man kanske kunnat önska sig att om man inte som lärare är så bevandrad i att söka efter information, så borde man ju ta biblioteket till hjälp. Både för ens egen del, men även för att studenten skall få rätt hjälp.

LMA: Men där är nog en del lärare som skickar studenterna också till sökverkstaden. Som är medveten om att ...[de själva] inte har så bra kunskap.

<sup>164</sup> LMB: Det här varierar med vad man har för ämne också för sin uppsats. Men generellt så ska det ju inte vara nån större omfattning av kurslitteratur i en uppsats.

LMD: Använder man böcker, så är det nog ofta baserat på kurslitteratur, det tror jag, om man ska göra, som jag upplever det i alla fall...

<sup>165</sup> LMA: Ja, jag har uppfattningen att de kan hitta, det tycker jag [...] jag tycker de är duktiga.

Studenterna förväntas själva bedöma sina källor<sup>166</sup> men lärarna inser att kompetensen varierar.<sup>167</sup> Rent praktiskt involveras både handledare och examinatoren i studenternas val av material.<sup>168</sup> Men i intervjusituationen har deltagande lärare olika tolkningar av bedömning av studentens val av källor, hur den är formulerad i kursplanen och om ansvaret ligger på kursen.<sup>169</sup> Bedömning av studenternas val av källor, relevans av referenser och dess kvalitet uppfattas överhuvudtaget som ett svårt moment i bedömning av examensarbetet.<sup>170</sup>

#### *6. Studenten kan söka fram och bedöma relevanta källor*

Den rådande uppfattningen bland deltagande lärare och bibliotekarier är att studenterna kan självständigt söka och bedöma relevanta källor.<sup>171</sup> Detta anses bl. a. bero på den nya generationens uppväxt och den pedagogiska metod som används på de flesta av medicinska

---

LMC: *Jo, men att de tränas, att man blir duktigare med tiden, under utbildningens gång, att hitta sin information, och att man då gör en skillnad mellan vad man s.a.s. får fram beroende på var någonstans i utbildningen man är. Det tycker jag är väldigt tydligt.*

<sup>166</sup> LMB: *När de gör litteraturstudier, så får de ju värdera, att artiklarna som de väljer att studera, så att där görs ju en kvalitetsgranskning så att, utifrån kriterier då, där finns ju instrument för det.*

<sup>167</sup> LMD: *...det liksom också ett mått på hur självständigt man kan söka bra kunskap och bra information. För att om de skulle göra någonting på egen hand, helt utan granskning, så skulle säkert vissa göra det systematiskt, kvalitetsgranskat, men det skulle också vara de som absolut inte gjorde det...*

<sup>168</sup> LMA: *Handledaren följer dem hela vägen och examinatoren träffar man efter halva tiden, så de får ju god vägledning hela tiden.*

LMD: *Som handledare gör jag det, för man vet att, om man inte får rätt på det från början så kommer det att bli, för mig då framförallt, otroligt mycket mer arbete att få rätt på detta...*

<sup>169</sup> M: *Och den här förmågan att söka, samla och värdera information, den ingår också i bedömningen av arbetet, eller?*

LMA: *Ja.*

LMD: *Mm.*

LMB: *Där ingår till exempel att man ska ha viss andel vetenskaplig litteratur, alltså vetenskapliga artiklar i en uppsats.*

LMD: *Det står inte i bedömningskriterierna att det är så, det gör det inte.*

LMB: *Själva kursen där arbetet ska göras, där behöver ju studenterna utbildning i det här att kunna värdera information man får in, både den man själv gör som ens egen uppsats och det gör man via att man opponerar på en annan uppsats, men även att man värderar den litteratur man tar in i sin egen uppsats. Det ingår ju i den kursen att lära sig.*

<sup>170</sup> LMD: *...det finns så otroligt mycket litteratur. Och det är helt omöjligt för både handledare och examinator, egentligen, att verkligen bedöma ibland om det här är relevant - alltså relevant kan man säga, men hur aktuellt är det? [...] En litteraturlista kan ju ha, det kan vara vetenskaplig litteratur, den kan vara relevant, det kan vara hög kvalitet, men det är ju alltid frågan - Finns det något bättre ... tittar man på referenslistorna så uppfattar jag att de håller en bra nivå och så.*

<sup>171</sup> LMB: *Jag kan ju ändå se en utveckling över åren att det har blivit en, att studenterna ändå är mer kunniga att ta fram vetenskaplig litteratur...*

BMB: *Ja, sen kan det ju vara olika mycket, att en del är väldigt duktiga, väldigt självständiga, andra har kanske lite svårare.*

BMC: *...läkarstudenter som kommer till Malmö på fjärde terminen de klarar sig själva, väldigt mycket, och det är rätt få frågor egentligen som dyker upp där, så upplever jag det i alla fall.*

LMD: *Jag upplever absolut att de har blivit bättre för varje år nästan, kan man se det.*

fakultetens program, d.v.s. PBL.<sup>172</sup> Studenterna skiljer mellan olika källor och visar en mogen uppfattning om hur man bedömer källorna.<sup>173</sup> Lärarna däremot antyder att studenterna inte har en klar uppfattning om skillnaderna mellan olika källor och exempelvis problem med en Googlesökning.<sup>174</sup>

### *7. Studenters informationskompetens är relevant för det kommande arbetslivet*

Deltagande lärare och bibliotekarier tycker att informationskompetens är en viktig kunskap som studenten kommer att ha nytta av även i sitt framtida yrkesliv.<sup>175</sup> Denna uppfattning delas av studenterna också<sup>176</sup> samtidigt som de påpekar brister i utbildningens upplägg och innehåll.

---

<sup>172</sup> LMB: ...och det tror jag handlar om att de som kommer in på utbildningen idag är uppväxta med datorer, och att söka information på internet.

BMD: En sak som har minskat tycker jag, det är de här rena ämnesfrågorna, alltså hur man får tag i litteratur om det och det ämnet. Därför det har ju tekniken förenklat för dem själva att ta reda på, rätt mycket.

BMA: Absolut, beroende på hur mycket PBL man har i utbildningen så påverkar det nog på olika sätt, att de söker olika mycket på olika utbildningar.

BMA: Där man har PBL fullt ut, t.ex. läkarutbildningen, där har man ju olika alternativa kursböcker,..., och då får studenterna självständigt välja vilken av böckerna som de tycker passar uppgiften bäst, och resonera kring det i sin PBL-grupp eller så, så det är ju ett sätt att självständigt söka information...

<sup>173</sup> SMB: Det beror ju på vilken typ av information är man ute efter. Alltså om du ska göra en litteraturstudie, så använder du databaserna, men i fall om du vill veta allmänt om någonting och använda tillbaka informationen, så kan du ju söka i Google för att se om du kan hitta vissa sidor som kan vara relevanta och tillräckligt vetenskapliga för att du kan använd i ditt arbete också.

SMA: Ja, precis, när man googlar så kommer massa information så kan man kolla ungefär vad vi ska (?) sen kan man hitta artiklarna via databaser som PubMed, Cinahl, PsycINFO...

<sup>174</sup> LMD: Och jag tror att de ser, vet skillnaden ... Att det är en rapport, det här är en bok eller det här är en vetenskaplig artikel... Sen är det inte alltid säkert att de förstår varför det är skillnad på dem... Utan de vet att man ska ha vetenskapliga artiklar i sin problematisering, men det är inte säkert att de förstår varför de inte får ha rapporten i stället. Det är inte alltid.

LMD: Jag tror att mycket får de via Google ... Hittar de en rapport där och den håller och man kan referera till den och trycka ut den, så är det inget problem. Nackdelen är väl så klart att om man inte går till original stället där den finns, så kanske man inte ser om det finns nån nyare eller mer uppdaterad eller om det finns nån kritik mot rapporten, alltså remissvar och den typen av saker kanske...

<sup>175</sup> LMB: Jag tror det är väldigt viktigt också när man kommer ut i yrkeslivet, att just kunna det här hantverket [...] att man kan orientera sig i en databas och vilka ord man kan använda, MeSH- termer, och...

LMD: Jag vill ju att de ska lära sig. De har ju ett liv efter detta. Man vill ju också föra över nån form av intresse för den här typen av projektarbete hos dem.

BMA: Ja, jag tycker också, utbildningarnas ansvar alltid, det måste det ju vara, att se till att studenterna får de redskap, den kunskap de behöver ute i yrkeslivet...

BMB: Och just att man försöker förmedla det här att det är ju, man lär sig för ett livslångt lärande, det är inte bara under utbildningen som du söker information, utan du är väldigt beroende av det när du kommer ut i arbetslivet också.

<sup>176</sup> SMA. Jag tycker så här. Visst man kan känna att det är för mycket metoder, ja. Men ändå det bero på vad man vill inrikta sig på. Vill man bara jobba inom vårdavdelning, så det är ok att ha lite. Men vill man jobba som forsknings sjuksköterska, så det är bra att ha grunden i metoder..

SMB: Jag tycker att det är självklart viktig för ett sånt här arbete som krävs för att vi ska få en kandidat examen, att vi har den kunskapen att söka och veta hur vi ska gå till väga, men jag tycker inte att det är relevant i en sådan stort utsträckning som vi lägger ner... Jag tycker att det läggs alldeles för mycket ...

Studenterna menar att det läggs för mycket fokus på informationssökning och vetenskaplig i förhållande till teori och kunskap som krävs i yrkeslivet.<sup>177</sup>

## Sammanfattning

På Medicinska fakulteten finns ett väletablerat samarbete mellan lärare och bibliotekarie. Kontaktbibliotekariefunktionen har lyft bibliotekets pedagogiska kompetens genom möjligheten att närvara och delta i olika utbildningsrelaterade aktiviteter. Dessutom har kontaktbibliotekarierna kunnat ta en samrådande roll tillsammans med lärarna när det gäller studenternas informationskompetens. Tack vare PBL-metodiken som genomsyrar nästan alla fakultetens grundutbildningar, är bibliotekets undervisning integrerad i grundutbildningen. Denna planeras genom samarbete mellan bibliotekarier och lärare, vilket tycks ha en bra effekt på hur biblioteksundervisningen blir anpassad efter studenternas behov. Studenterna från fokusgruppen har dock ingen kännedom om detta samarbete.

Upp till 90 % av studenterna på termin sex av sjuksköterskeprogrammet blir klara med sitt examensarbete i tid. Lärarna konstaterar överlag god kvalitet på studenternas val av källor och studenterna tycker att de kan orientera sig i informationskällor. Å andra sidan tycker lärarna att det är svårt att bedöma val av källor och dess kvalitet i studentens arbete. Detta anses bl. a. bero på en högre användning av vetenskapliga artiklar gentemot kurslitteratur.

Lärandemål beträffande förmågan att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information finns för nästan alla program inom fakulteten. Studenterna från fokusgruppen är helt medvetna om detta och ser dessa kompetenser som en del av sin utbildning.

Såväl studenter som lärargruppen är nöjda med bibliotekets insats. Biblioteket uppfattas av lärarna som en värdefull resurs och av studenterna som en ”trygghetspunkt”. Båda grupperna delar uppfattningen att det är utbildningens ansvar att se till att studenterna blir informationskompetenta.

Bibliotekarier från fokusgruppen önskar gå ett steg längre i samarbetet med lärarna i syfte att bli en del av deras team för planering av studenternas lärande på fakulteten.

---

<sup>177</sup> SMB: ...vi lägger ner 30 högskolepoäng på alltså som handlar om vetenskap och hur man söker material. Det tycker jag absolut inte relevant i sjuksköterskeutbildning ... visst det är jättebra att du har dina verktyg för att kunna söka i vetenskapliga artiklar och hitta nyproducerat material ... men alltså vi vet hur verkligheten ser ut [...] vi behöver teori med substans där vi lär oss någonting. Det är det som saknas.

## Diskussion

Utgångspunkt för det aktuella projektet har alltså varit utvärderingsmålet *studenter kan självständigt finna källor som är relevanta för deras självständiga arbeten*. Utifrån detta mål vill vi i det följande lyfta fram några av de områden som framkommit under fokusgruppsintervjuerna samt förutsättningar som tydliggjorts genom insamlande av statistik till vad-vi-har- och vad vi-gör-indikatorer, vilka vi tror kan vara relevanta för de delmål, som enligt nästa steg i Markless och Streatfields utvärderingsmodell (se figur 1) ska formuleras utifrån det insamlade materialet.

Även om utformandet av delmål inte ingår i denna fas av projektet kan vi alltså inte avstå från att redan här kortfattat diskutera några av de teman som skulle kunna utgöra delmål i det fortsatta utvärderingsarbetet inom LUB. Delmålen kommer naturligtvis att se olika ut för olika fakultetsbibliotek. Exakt hur de ska formuleras är alltså en sak för projektets nästa fas. De områden vi tar upp ser vi dock som angelägna att förhålla sig till redan idag inom undervisningsverksamheten i vårt nätverk.

Vi vill återigen betona förutsättningarna för våra diskussioner, d.v.s. att de synpunkter vi diskuterar utgår från våra informanter, inte t.ex. från den samlade student- eller lärarkåren vid respektive fakultet. Vår gemensamma erfarenhet av undervisning vid LUB gör dock att vi menar att de områden vi tar upp har ett generellt intresse och en aktualitet inom undervisningen vid LUB. För enkelhetens skull omnämns de tre fakulteterna i det följande som E (Ekonomihögskolan), J (Juridicum) och M (Medicinska fakulteten).

Studenterna ger uttryck för **osäkerhet** vad beträffar informationssökning. Det handlar i stor utsträckning om det rent praktiska "hantverket" (som en lärare beskriver det som), t.ex. att hitta rätt sökord, begränsa söktermer eller materialet som sådant. Studenter uttrycker även viss osäkerhet när det gäller att skilja på olika sorters källor. Det senare framkommer främst bland E:s studenter, vilka får mindre etablerat stöd från biblioteket än studenterna vid J och M, och i lärarnas syn på dessa studenter. Men också mer **ångestbetonade känslor** beskrivs i förhållande till informationssökningsfasen i examensarbetet. Här ligger det nära till hands att jämföra med Carole Kulthaus undersökningar, som ju har visat på den osäkerhet och ångest som det initiala skedet av en informationssökningsprocess kan föranleda (Kulthau 2004). **Just osäkerhet i informationssökningsprocessen kan vara ämne för diskussion under bibliotekens undervisning i syfte att medvetandegöra studenterna om att detta är en "förväntad" och vanlig känsla (Pilerot 2007).**

Lärarna betonar en **varierande kompetens** hos studenterna vad gäller informationssökning. Man konstaterar också att det finns en stor variation bland studenterna när det gäller att kunna skilja på olika sorters källor och att välja rätt mängd källor. Även bibliotekarierna ser studenternas osäkerhet när det gäller att söka och välja information. Flera bibliotekarier ger exempel på hur studenterna kommer till dem för att få bekräftelse på att de hittat det som de behöver.

Studenterna upplever att informationssökning **tar tid**. I detta sammanhang uttrycker studenter både på E och J önskemål om mer **övning** vad gäller praktisk informationssökning. De anser sig få tillräckligt med informationsundervisning men anser att de under utbildningen blir servade information snarare än att de får praktisera sina färdigheter, något som leder till att färdigheten inte blir bestående. Önskemål om mer övning kommer även från lärarhåll, tillsammans med ett konstaterande att man borde utnyttja biblioteken mer i undervisningen och även tidigare under utbildningarnas gång än vad som är fallet idag. Man pratar om vikten av att studenterna ska behärska hantverket. **En utmaning för bibliotekens undervisningsverksamhet är att tillsammans med lärarna fundera närmare på hur man i större utsträckning skulle kunna lägga in övningsmoment vad gäller det praktiska informationssökningsarbetet under utbildningarnas gång.**

Lärarna på M har en positiv uppfattning om studenternas informationskompetens. Man förklarar den med den nya teknikkunniga generationen samt PBL-metodiken, som kräver goda informationssökningskunskaper på ett tidigt stadium i utbildningen. Att den pedagogik som används inom en utbildning även spiller över på hur studenters informationskompetens utvecklas är intressant att konstatera. Dock framkommer från studenthåll på M synpunkter på att man får för mycket undervisning från bibliotekens sida; man nämner t.ex. upprepning av vissa moment. **Här påminns vi om vikten av att erbjuda ett undervisningsupplägg så att det finns något för alla. Föreläsningar, olika slags lärresurser, öppna sökverkstäder etc. kan på olika sätt stötta olika slags inlärningsstilar och behov.**

Studenterna ger visst uttryck för det **förtroende** man har för biblioteken när det gäller att ge stöd i deras informationssökningsprocess. Man känner trygghet för man vet vilken hjälp man kan få. En student uttryckte detta genom att beteckna biblioteket som en "trygghetspunkt" i dennes studenttillvaro.

Studenterna på M känner i större utsträckning till **lärandemål** för informationskompetens än studenterna på de andra fakulteterna. Denna skillnad kan bl.a. bero på att undervisningen på M, såsom ovan nämnts, är utformad enligt PBL-metodik, vilket ställer större krav på att studenterna är medvetna om kursplan och kursmål och att metodiken innefattar informationssökningsmoment redan från början av utbildningen. **För att alla studenter ska medvetandegöras om lärandemålen, som ju ligger till grund för examinationen, är det av vikt att inte bara lärare utan även undervisande bibliotekarier uppmärksammar relevanta lärandemål och kommunicerar dem till studenterna.**

Studenterna visar överlag prov på en medvetenhet om **informationskompetensens** relevans för det framtida yrkeslivet. Det är en viktig insikt eftersom kravet från arbetslivet på att ständigt kunna utveckla sin kompetens vad gäller att söka och hantera information är påtagligt. Bland lärare framkommer åsikten att informationskompetens är en viktig beståndsdel i utbildningen. **Detta ger goda förutsättningar för att ytterligare inkludera moment kring olika aspekter av informationskompetens i utbildningarna.**

På vår fråga om vem som bär **ansvaret** för att studenterna får den informationskompetens som lärandemålen ger uttryck för blir svaret till största delen ”utbildningen”. På J anser man dock från lärarhåll att ansvaret är delat mellan utbildning och bibliotek. Att just ansvarsfrågan är viktig för bibliotekarierna framkommer tydligt i vårt intervjumaterial. Detta är en fråga som uppmärksammats under senaste tiden (Hansson & Rimsten, 2005) Vi kan konstatera att man inte på någon av de tre aktuella fakulteterna har formaliserat ansvarsdelen, så som man t.ex. gjort inom **S-fakulteten, som har väl definierade riktlinjer för hur och på vilket sätt och utifrån vems ansvar undervisning inom informationskompetensens område ska bedrivas** (Riktlinjer för informationskompetens, 2007).

En annan aspekt av ansvarsfrågan är synpunkten från bibliotekarier att en formalisering också kan leda till att undervisningen inte blir så personberoende som den ibland upplevs. Med tanke på det pågående utvärderingsarbetet av landets högre utbildningar genom HSV kommer lärandemålen i fokus, och en brist på formalisering om ansvar vad gäller informationskompetens skulle kunna få negativa konsekvenser för bedömningen av examensarbetena.

Lärarna på J och M menar att **kontakten** är god mellan utbildning och bibliotek och att bibliotekens undervisning är väl integrerad. På J har samarbetet växt fram genom medvetenhet och strategi för ett flexibelt bibliotek redo att svara på de behov som finns från utbildningen. Det finns även goda förutsättningar som liten organisation, gemensamma lokaler och lärare som är medvetna om de generella kompetensernas relevans. På M menar man uttryckligen att samarbetet gör skillnad och hänvisar till väl fungerande kanaler och upplägg.

Därför är det intressant att konstatera en påtaglig önskan hos bibliotekarierna om att bli än mer **integrerade** i planeringen av undervisningen. Även på såväl J som M, där biblioteken redan är jämförelsevis väl integrerade i undervisningen i jämförelse med situationen på andra fakulteter, vill man få en än större roll på ett tidigare skede i utbildningarna. Man menar att undervisningen från bibliotekens sida inte ska ha karaktären av beställningsjobb, utan man ska som bibliotekarie ges större möjlighet att påverka upplägg och innehåll.

Bibliotekarierna vill helt enkelt ta ett större ansvar. Dock framkommer olika synpunkter på vilken roll man ska spela inom undervisningen. Är man lärare? Bör man ingå i lärarteamet för att kunna sikta mot samma mål som lärarna?

Slutligen vill vi framhålla en kommentar från en bibliotekarie som påtalar att man från bibliotekshåll själva känner att biblioteken är delaktiga i förmedlandet av fakultetens och ämnenas **kultur** genom att t.ex. ge studenter kännedom om informationsbanker och publiceringsstrategier inom ämnet. **Frågan är om utbildningarna ser att bibliotekarierna spelar denna viktiga roll i studenternas socialisering in i ämnet.**



## Slutord

Redan i denna första fas av projektet har värdefull information om hur den pedagogiska verksamheten vid LUB upplevs av studenter, lärare och bibliotekarier framkommit. Vi har nu en nulägesbeskrivning av förhållanden och förutsättningar vad gäller bibliotekens undervisning vid Ekonomihögskolan, Juridicum och Medicinska fakulteten.

Analysen av resultaten skulle naturligtvis ha kunnat fördjupas ytterligare. Parallellt med projektet har dock även ordinarie arbetsuppgifter utförts. En mer fokuserad period av analysarbete under annan tid än den hektiska tiden i slutet av terminen hade gynnat förutsättningar för en fördjupad analys, men även under de förutsättningar som rått anser vi att projektet har fyllt sitt syfte, att ge en beskrivning av nuläget vad gäller bibliotekens undervisning vid de tre fakulteterna.

För att maximera utfallet av den aktuella studien bör den dock få en fortsättning. Markless & Streatfields utvärderingsmodell, som denna studie har utgått ifrån, är cyklisk. I modellen ingår att utifrån en analys av insamlade data utföra aktiviteter vars resultat sedan kan mätas mot det ursprungliga materialet för att på det viset konstatera om en förändring har ägt rum med hjälp av aktiviteten - en affektiv förändring, en förändring i beteende eller i kompetens. Som arbetsredskap i denna fas av utvärderingen utgår man från formulerade delmål, som tas fram utifrån insamlat material.

Låt oss ge ett exempel från vår analys av fokusgruppsintervjuerna i detta projekt: Såväl studenter och lärare påtalar att man ser ett behov av större praktisk träning i informationssökande. Nästa steg kunde vara att formulera ett delmål som medför att det t.ex. införs en aktivitet i studenternas utbildning som innebär att studenterna själva behöver ta fram en samling dokument som man tidigare fått i ett kompendium. Vid en upprepad studie kommer förhoppningsvis exempelvis genomslagsindikatorn som visar på att *studenter känner trygghet i sin förmåga att söka relevant material som krävs för att lösa en uppgift* ge ett bättre resultat än i nulägesanalysen. Även framgångsfaktorn *studenter känner en ökad tillit till sin egen sökförmåga* kommer då få positivt utslag.

## Litteratur

Hansson, B. & Rimsten, O (2005). "Someone else's job". *Måluppfyllelse av 1 kap. 9 § högskolelagen avseende studenters informationskompetens*. Örebro universitet: Universitetsbiblioteket,

[http://www.kb.se/Dokument/Bibliotek/projekt/someone\\_elses\\_job.pdf](http://www.kb.se/Dokument/Bibliotek/projekt/someone_elses_job.pdf) (110829).

Kulthau, C. (2004). *Seeking meaning: a process approach to library and information services*. Westport, CT: Libraries Unlimited.

Lundgren, L. (2006). *Fokusgrupper – en metod som passar biblioteken*. Paper presenterat vid konferensen Mötesplats inför framtiden, 11-12 oktober 2006, Borås,

<http://bada.hb.se/bitstream/2320/4810/1/Lundgren.pdf> (110829).

Markless, S. & Streatfield, D. (2006). *Evaluating the impact of your library*. London: Facet Publishing.

Obert, Ch. & Forsell, M. (1999). *Fokusgrupp – ett enkelt sätt att mäta kvalitet*. Göteborg.

Pilerot, O. (2007). *Från forskning till praktik – om att använda resultat från forskning om informationssökning i undervisning i informationssökning*. Paper presenterat vid konferensen Mötesplats inför framtiden, 10-11 oktober 2007, Borås,

[http://bada.hb.se/bitstream/2320/2577/2/Pilerot\\_2007.pdf](http://bada.hb.se/bitstream/2320/2577/2/Pilerot_2007.pdf) (110829).

*Riktlinjer för informationskompetens* (2007). Social- och beteendevetenskapliga biblioteket. Lund: Lunds universitet,

[http://www.sam.lu.se/upload/LUPDF/Samhallsvetenskap/Riktlinjer\\_IK.pdf](http://www.sam.lu.se/upload/LUPDF/Samhallsvetenskap/Riktlinjer_IK.pdf) (110829).

Schmitz, E. & Sedvall, K. (2011). *Fokusgrupp - studenter med dolda funktionsnedsättningar*. Paper presenterat vid Include-konferens, 11-12 maj 2011, Malmö Högskola,

<http://www.mah.se/fakulteter-och-omraden/Kultur-och-samhalle/Institutioner-och-centrum/Centrum-for-kompetensbreddning/Om-Centrum-for-kompetensbreddning-CKB/Includekonferens-11-12-maj-2011/Program/Abstracts/> (110829).

*Strategisk plan 2009-2012 Lunds universitets bibliotek – LUB,*

[http://www.lub.lu.se/fileadmin/user\\_upload/pdf/Om\\_LUB/strategiskplan\\_4sid\\_09\\_3\\_2.pdf](http://www.lub.lu.se/fileadmin/user_upload/pdf/Om_LUB/strategiskplan_4sid_09_3_2.pdf) (110829).

Wibeck, V. (2010). *Fokusgrupper. Om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*, 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur.

## Stimulusmaterial till studenter

**Detta hittar man om man söker på *vetenskapliga artiklar i bloggar ...***

"Yr i kolan är bara förnamnet. Jag är yr hela jag. Har suttit framför den här j\*vla dumberken hela dagen och försökt hitta vetenskapliga artiklar som är relevanta för mitt lilla projekt. Och har jag hittat några är det kanske någon som undrar? (två personer kanske). Nope jag har inte hittat ngr RELEVANTA artiklar. Däremot har jag hittat en j\*vla massa irrelevanta! Jag har använt sökord på längden, bredden och tvären men icke sa nicke. Det har inte hjälpt heller att köra den där random grejen.....Och sedan har jag en artikel som jag så gärna vill ha: Depression and anxiety" från The cancer journal. Författare: Miller, 2006, vol 12 issue 5 page 388-397. All datan om någon får tag på artikeln. Den låter inte alltför kul....." Hämtad 15/3 2011 från <http://letters-2-lee.blogspot.com/2009/10/yr-i-kolan-ar-bara-fornamnet.html>

"Jag och en jobbkompis/pluggkompis ska ha in bakgrunden inför våran D-uppsats nästa vecka (magisteruppsats) och har tillbringat senaste tre dagarna till att söka vetenskapliga artiklar, skriva ut dem, läsa igenom dem (och de flesta är på engelska så klart!) och försöka sammanställa allt i text samtidigt som vi måste infoga referenser i systemet. Låter det krångligt? Det är det! Den som kom på ämnet forskning har inte gjort det enkelt" Hämtad 15/3 2011 från <http://spindeltjejen.wordpress.com/2010/10/20/nar-tiden-inte-racker-till/>

"På förmiddan fick jag och Mickan lite "aha-upplevelser" när vi satt på biblioteket med bibliotikarien som vi hade bokat. Helt plötsligt blev det till skillnad från tidigare jättelätt att hitta vetenskapliga artiklar. Hjälpen var verkligen guld värd!" Hämtad 15/3 2011 från <http://inspirerad-by-sus.blogspot.com/2009/03/dagen.html>

"Universitetsbibliotekets databaser ger mig hjärnblödning. Att försöka hitta vetenskapliga artiklar på google ger mig hjärnblödning. Hur fantastiskt krånglig kan en uppgift vara? Eller är det så att jag gör uppgiften svårare än vad den är? Det jag vet är i alla fall att den just nu är tråkig! Blä." Hämtad 15/3 2011 från <http://isinhelhet.blogspot.com/2010/11/plugg-matlagning-och-sockersug.html>

## Stimulusmaterial till lärare

**Detta hittar man om man söker på *vetenskapliga artiklar i bloggar ...***

"Yr i kolan är bara förnamnet. Jag är yr hela jag. Har suttit framför den här j\*vla dumburken hela dagen och försökt hitta vetenskapliga artiklar som är relevanta för mitt lilla projekt. Och har jag hittat några är det kanske någon som undrar? (två personer kanske). Nope jag har inte hittat ngr RELEVANTA artiklar. Däremot har jag hittat en j\*vla massa irrelevanta! Jag har använt sökord på längden, bredden och tvären men icke sa nicke. Det har inte hjälpt heller att köra den där random grejen.....Och sedan har jag en artikel som jag så gärna vill ha: Depression and anxiety" från The cancer journal. Författare: Miller, 2006, vol 12 issue 5 page 388-397. All datan om någon får tag på artikeln. Den låter inte alltför kul....." Hämtad 15/3 2011 från <http://letters-2-lee.blogspot.com/2009/10/yr-i-kolan-ar-bara-fornamnet.html>

"Jag och en jobbkompis/pluggkompis ska ha in bakgrunden inför våran D-uppsats nästa vecka (magisteruppsats) och har tillbringat senaste tre dagarna till att söka vetenskapliga artiklar, skriva ut dem, läsa igenom dem (och de flesta är på engelska så klart!) och försöka sammanställa allt i text samtidigt som vi måste infoga referenser i systemet. Låter det krångligt? Det är det! Den som kom på ämnet forskning har inte gjort det enkelt 😊" Hämtad 15/3 2011 från <http://spindeltjejen.wordpress.com/2010/10/20/nar-tiden-inte-racker-till/>

"På förmiddan fick jag och Mickan lite "aha-upplevelser" när vi satt på biblioteket med bibliotikarien som vi hade bokat. Helt plötsligt blev det till skillnad från tidigare jättelätt att hitta vetenskapliga artiklar. Hjälpen var verkligen guld värd!" Hämtad 15/3 2011 från <http://inspirerad-by-sus.blogspot.com/2009/03/dagen.html>

"Universitetsbibliotekets databaser ger mig hjärnblödning. Att försöka hitta vetenskapliga artiklar på google ger mig hjärnblödning. Hur fantastiskt krånglig kan en uppgift vara? Eller är det så att jag gör uppgiften svårare än vad den är? Det jag vet är i alla fall att den just nu är tråkig! Blå." Hämtad 15/3 2011 från <http://isinhelhet.blogspot.com/2010/11/plugg-matlagning-och-sockersug.html>

**... och detta kunde man läsa i Sölvesborgstidningen den 18/1 i år:**

"Studenterna på Blekinge tekniska högskola fuskade dubbelt så mycket år 2010 jämfört med året innan. Övriga universitet och högskolor runt om i landet visar liknande ökning. Utbildningsminister Jan Björklund (FP) ser mycket allvarligt på fusket och kommer ge universitetskanslern ett uppdrag. Kanslern ska gå igenom hur studenter fuskar, hur man hanterar fusk, om hanteringen bör skärpas och om en större enhet behövs. ... I fyra andra fall som ledde till avstängning plagierade studenter textstycken från andras arbeten till sina egna examensarbeten eller inlämningar utan att källhänvisa och referera. Vicky Johnson Gatzouras, kvalitetssamordnade: – I det stora hela plagierar studenter för att de inte har tillräcklig kunskap om hur man skriver akademisk text. Vi arbetar för att öka kunskapen. Exempelvis erbjuder högskolans bibliotek kurser i referenshantering och informationsök."

## Frågor studenter

### Öppningsfråga

Har alla börjat med uppsatsen?

### Introduktionsfråga

Var och hur söker ni information?

### Övergångsfråga

Vilken kunskap i informationssökning hade ni när ni började på utbildningen?

### Nyckelfrågor

#### *Informationssökning*

Hur upplever ni er förmåga i informationssökning?

Är detta överhuvudtaget en viktig kunskap för er? På vilket sätt?

Hur upplever ni att förmågan att söka och värdera information kan påverka ert ex-arbete? Är detta överhuvudtaget en relevant fråga för er?

Vad vill ni ha hjälp med när ni söker information?

Vad gör ni om ni inte blir nöjda med informationssökningen? Vad har ni för möjligheter? Är ni nöjda med det?

#### *Informationsundervisningen - bibliotekets undervisning*

Har ni haft undervisning i informationssökning? Hur har ni upplevt det?

#### *Fakultetens verksamhet*

Finns det ett lärandemål på den kurs ni läser avseende förmågan att söka, samla och värdera information? Vad tycker ni om det?

#### *Lärarens och bibliotekariens roll*

Hur upplever ni bibliotekets/bibliotekariens roll i detta sammanhang?

Hur upplever ni lärares roll?

Vet ni om bibliotekarier och lärare samarbetar? Om ja: Upplever ni att detta samarbete påverkar er? På vilket sätt?

### Avslutande frågor

Hur skulle ett bra samarbete kring informationssökning (lärare/bibliotekarie) se ut?

Hur skulle man arbeta för att uppnå lärandemålet?

Något mer ni vill lägga till?

## Frågor lärare

### Öppningsfråga

Hur söker ni själva information? Hur har ni skaffat er den förmågan?

### Introduktionsfråga:

Om jag säger Google och Wikipedia, vad säger ni då?

### Övergångsfrågor

Upplever ni att studenterna kan söka olika typer av material?

Känner studenterna till skillnaderna mellan olika typer av källor?

### Nyckelfrågor

#### *Fakultetens verksamhet*

Finns det för kursen eller programmet lärandemål avseende förmåga att söka, samla och värdera relevant information?

Ingår förmågan att söka, samla och värdera information i bedömningen av arbetet? Om så är fallet, hur och när görs bedömningen?

På vems ansvar ligger det att utveckla denna förmåga hos studenterna?

Hur upplever ni kontakten med bibliotekarierna?

#### *Informationsundervisningen*

Hur upplever ni att samarbetet med biblioteket fungerar vad gäller bibliotekets undervisning?

Känner ni till vad bibliotekets undervisning består av?

Vad förväntar ni er av bibliotekets undervisning? Lever biblioteket upp till det?

#### *Studenternas informationssökning*

Hur god anser ni att studenternas förmåga är att välja litteratur för det självständiga arbetet om man utgår från referenslistan?

Vilka svårigheter/problem är vanliga bland studenterna

Hur god är enligt era erfarenheter studenternas förmåga att söka/finna/välja specifikt vetenskapliga källor?

Hur ser ni på bibliotekets roll för att utveckla studenternas informationskompetens?

Vilka faktorer gör skillnad?

#### *Lärarens roll*

Hur uppfattar ni som handledare/examinator/lärare studenternas inställning till informationssökning för det självständiga arbetet?

Hur ser ni på relationen det egna informationssökandet och de krav ni ställer på studenterna?

Hur mycket av litteraturen utgörs av kurslitteratur?

Vilken är handledarens roll för studentens val av litteratur för arbetet?

Påverkar valet av litteratur bedömningen av arbetet?

### Avslutande frågor

Hur skulle ett riktigt bra samarbete se ut? Vad bör ingå och på vilket sätt?

Något ni vill lägga till?

## Frågor bibliotekarier

### Öppningsfråga

Har ni alla någon form av kontakt med studenterna här?

### Introduktionsfråga

Upplever ni att studenter behöver mycket information/material för att genomföra sina studier?

### Övergångsfrågor

Kan man i samband med examensarbetet se ett ökat behov av information/material hos studenterna?

### Nyckelfrågor

*Fakultetens verksamhet – utbildning, forskning*

Är du som bibliotekarie medveten om vilken verksamhet som pågår på fakulteten?

Organisationen av beslut om utbildning, kursplaner? Kursers upplägg? Pedagogiska metoder som används?

Uppmärksammar du när en kursuppgift är på gång som kräver att studenten självständigt söker information?

Hur? Blir ni informerade av lärarna?

Hur upplever du din kontakt med lärarna?

### Nyckelfrågor

*Informationsundervisningen – bibliotekets undervisning*

Känner du till när det är schemalagt informationsundervisning på kurserna på fakulteten?

Upplever du att studenterna på något sätt påverkas av den undervisningen? Hur?

Hur upplever du din kontakt med studenterna?

Påverkas din kontakt med studenterna av undervisningen?

### Nyckelfrågor

*Referensfrågor – vilken hjälp behöver studenterna*

Upplever du att studenterna kan söka information självständigt? Förklara varför?

Hur söker studenterna?

Vilka frågor ställer studenterna?

### Nyckelfrågor

*Bibliotekets/bibliotekariernas roll*

Hur upplever du din roll i sammanhanget?

Var upplever du att ansvaret ligger i dag för att studenternas ska lära sig att söka information?

Var tycker du ansvaret ska ligga?

Upplever du att du kan hjälpa studenterna att lära sig söka information?

Andra faktorer som påverkar dem i att bli självständiga i sitt sökande?

Vilken typ av material behöver studenterna hjälp att hitta?

### Avslutande frågor

Hur skulle ett riktigt bra samarbete (kring informationssökning) mellan lärare och bibliotekarier se ut?

Något som ni vill lägga till, som berör studenternas informationssökning?